

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ
ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ.

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ, τῆ 15/27 Ἰουνίου 1889.

ΑΡΙΘ. 10.

ΜΑΓΡΟΒΟΥΝΙΑ. Εἰκὼν ὑπὸ Γεωργίου Βαστάγ.

Ἐκ τοῦ συγγράμματος Südslavische Frauen (Verlag von W. Frick, k. k. Hofbuchhandlung in Wien.)

Ο „ΚΩΔΩΝ“ ΤΟΥ ΣΧΙΛΛΕΡΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγ. φύλλον.)

Qυδεις τῶν Γερμανῶν ὁ μὴ εἰδὼς τὸν Κώδωνα (Das Lied von der Glocke) τοῦ Σχιλλέρου, τὸ ἀφελές καὶ ζάπλοτον ἰδεῶν εἰδύλλιον ἐκεῖνο, ὃ, δίκην τιμαλφοῦς ἀδάμαντος ἐν μέσῳ πολλῶν ἄλλων λίθων, ἤττον μὲν πολυτίμων, ἀλλ' ἐπίσης τιμαλφῶν, εὐρίσκομεν ἐν τῷ ὠραίῳ ἐκείνῳ διαδήματι τῷ περικοσμοῦντι τὸ ἀθάνατον μέτωπον τοῦ λαοφιλοῦς τῆς Σουαβίας κύκνου, ἐν ᾧ δ' ἐν ἐνὶ ποιήματι συγγρῶνός ἀποθανυμένον παντοίας εἰκόνας καὶ ποιήσεις, οἷον περὶ παθοῦς οἴκου καὶ κοινωνίας περιγραφῆν, πένθιμον ἐλεγείαν καὶ παραμυθίαν, φλογορὰν σάτυραν καί, ἐν ἐπιλόγῃ, προσευχὴν φιλοπάτριδος καὶ χριστιανικῆς ψυχῆς. Ὁ Κώδων μερίστης ἀείποτε ἀπέλαυσε ἀγάπης παρὰ τῷ Γερμανικῷ λαῷ· πλείστοι ζωγράφοι, ἐν οἷς ὁ Liezen Mayer, διὰ τοῦ χρωστήρος αὐτῶν ἀπεμμήσαντο ἐπὶ τῆς ὀθόνης τὰς ἐν ταῖς χαριέσσαις τοῦ ποιήματος στροφαῖς θαυμασίας εἰκόνας· ἀνάκτορα δὲ καὶ καλύβει ἀπ' αἰῶνος ἤδη τὸ λυρικὸν τοῦτο ἐπύλλιον ἀναγινώσκουσιν, ἅτε θηγγάνον πασῶν τῶν χορδῶν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, καὶ πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις ἀνεξαιρέτως ἀφροῶν.

Ἀδύνατος ἀποβαίνει καθ' ἡμᾶς ἡ τοῦ ἀπαρομοιώτου τούτου ποιητικοῦ διαιδάλματος εὐπρεπῆς παράφρασις, εἴτε πεζῶς εἴτ' ἐν ἐμμέτρῳ λόγῳ φιλοπονημένη. Μόνος ὁ τῆς Γερμανικῆς εἰδήμων ἀπολαύει τοῦ θελήγητου καὶ τῆς τρυφῆς, ἣν παρέχει τῷ ἀναγινώστῃ ἡ ἐν πρωτοτύπῳ ἀνάρωσις τοῦ ἔργου τούτου, ὃ καὶ ἐκ τῶν ἡδυτέρων καρπῶν τοῦ Τεῦτονος Παρνασσού.

Τὸ ὕλικόν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ποιήματος μέρος, τὸ ἀφροῶν ἀπλῶς τὴν κατασκευὴν ἐνὸς κώδωνος, αἶ ἐν τῇ ἀπεικασίᾳ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ ἔργου τεχνικαὶ καὶ ἡγχῆσαι λέξεις καὶ οἱ ἀνώμαλοι ἀλλὰ θαυμάσιοι τὸν ῥυθμὸν στίχοι, οἱ οἰοῦναι αὐτὸν τὸν κρότον τοῦ σφρηηλατουμένου χαλκοῦ, τοῦ ἄκμονος καὶ τῆς σφύρας παριστάνουτες, οὐς ἐνεπνεύσθη, ὡς λέγεται, ἐπισκεψάμενος γυτήριόν τι κωδῶνων ἐν Rudolfstadt, εἰς οὐδεμίαν ἐν οὐδεμιᾷ γλώσσῃ μεταφράσαν εὐδοκίμησαν ἢ εὐδοκίμοισι. „Ταῦτό, — λέγει ἡ δὲ Σταέλ — ὡσεὶ ἀνεγίνωσκέ τις μουσικῆν, ἀντὶ τοῦ ἀκούσαι αὐτῆς.“

Ἀρχοῦμεθα ᾧδε ἀναλύοντες καὶ ἐλευθέρως παραφράζοντες τὸ ἡθικὸν μέρος, ἔνθα ὁ ποιητὴς παρίστην ἑαυτὸν ἀφιγόμενον τῷ ὀμίλῳ τῶν δημιουργούντων τὸν Κώδωνα ἐργατῶν, πρὸς ἀναψυχὴν δῆθεν ἐκ τοῦ κόπου, ἀφελῆ ἱστορίαν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κώδωνος καὶ τῶν καθ' ὅς οὗτος κρούεται ἐπιστῆμων ἐν τῷ βίῳ περιστάσεων ἀρυσμένης τῆς ἰδέας. Ἐντεῦθεν, ἡ χαριέσσα αὕτη ποίησις ἀπεκλήθη ὑπὸ τῶν κριτικῶν „ποίησις τῆς ζωῆς“ καὶ ἐν αὐτῇ κυρίως εὐρίσκομεν τὸν Σχιλλέρου, οἷον χαρακτηρίζει ὁ Blaze de Bury παραβάλλον αὐτὸν πρὸς τὸν „Δία τῆς Βεῆμάρης“ τὸν Γκαίτε.

„Ὁ Σχιλλερὸς ἀγαπᾷ, ἄδει, δέεται, παθαίνεται· ἐν τῇ ἐξάφῃ πολλὰκις τῆς ἐμπνεύσεως αὐτοῦ, παύεται ἀφηνιδίως ποιητῆς ὢν καὶ καθίσταται ἄνθρωπος κοινωνικός.“

„Εἰς τὸ ἔργον ἐταῖροι! — λέγει προλογίζων ὁ Σχιλλερὸς, — Θάρρος! Ἐμπρός! Ὁ ἰδρῶς βευσάτω ἐκ τοῦ θερμοῦ προσώπου ἡμῶν! Τὸ ἔργον δέον τιμῆσαι τὸν ἐργάτην· ἡ δὲ εὐλογία προσελούσεται ἄνωθεν.“

Ὅσα ἰδέα εὐαγγελική! Θεσπέσιον ὄντως πρόγραμμα τοῦ βίου! Τίθησιν ἐν πρώτοις τὸ θάρρος ὁ Σχιλλερὸς ὡς κρηπίδα καὶ ἀσβεστον ἐν τῷ οἰκοδομήματι τοῦ βίου. Ἀρθεῖτε δι' ἰδρωτός ἀνθ' ὕδατος τὸ ἔργον δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει ἀναδειχθῆναι ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τὴν εὐλογίαν ἐπικαλεῖται οὐρανόθεν, ὡς ἀπαραίτητον ἐν παντὶ κινήσῃ καὶ ἔργῳ ὀδηγὸν καὶ ἀντιλήπτορα. Ἄλλ' ἵνα ἡ εὐλογία κατέλθῃ ἐπὶ τοῦ ἔργου, ὃ ἀνώμαστα ζωῇ, δεῖται πρώτιστα ὁ ἄνθρωπος ἀγαθῆς φρονήσεως.

„Θεωρήσωμεν ἐμβριθῶς τὸ ἔργον ᾧ προώριστα ἡ ἰσχνή ἡμῶν χεῖρ — Περιφρονήτεός ὁ ἄφρων ἄνθρωπος, ὁ μὴ μετρῶν ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἐπιχείρησιν. Ἴν' ἀντιλάβηται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἔργου, οὗ ἐπιλαμβάνεται ἡ χεῖρ, δέδοται αὐτῷ θεόθεν ἡ κρίσις. Ὁ κώδων, ὃν νῦν κατασκευάζομεν, κρουσθήσεται ἐν πλείστοις περιόδῳ ἐτῶν. Πλείστοι ἀκούσονται αὐτοῦ κρουόμενου, συνθηγοῦντος τοῖς ἐν θλίψει καὶ ταλαιπωρίᾳ, συμπεροσυχόμενου τοῖς ἐν καταπόσει δεομένοις τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ἡ ἀλλοπρόσαλλος εἰμαρμένη ῥίπτει ἐν μέσῳ τῶν τέκνων τῆς γῆς, διὰ τοῦ κώδωνος τούτου ἀγγελθήσεται τοῖς μακρὰν οἰκοῦσι.“

Καὶ ὄντως! τί ἡ τύχη ἢ ὁ Θεὸς δίδωσι τὸ πρῶτον ἡμῖν; τὴν ὑπαρξίν! Αὐτὴν ἀγγέλλει ἐν ταῖς πολίχναις τῆς Γερμανίας, ὡς εἶωθεν, ὁ τοῦ ναοῦ κώδων.

„Ὁ κώδων χαίρει ἐν πανδήμῳ χαρᾷ τὸ φίλον τέκος, κατὰ τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ εἰς τὴν ζωὴν, ὅταν ἀφικνῆται βεβουτημένον ἔτι ἐν τῷ ὑπνῷ Ἡ χαριέσσα ἢ θλιβερά τύχη αὐτοῦ οὕτω γνωστὴ ἐστίν, ἅτε κεκρυμμένη ἐν τῷ πέπλῳ τοῦ χρόνου Τὴν χρυσαυγὴν πρῶταν αὐτοῦ φρουρεῖ διὰ γλυκειῶν θωπεῶν ἢ μητρώα σπογγή Ἄλλ' ὁ χρόνος οἴχεται ταχὺς ὡσεὶ βέλος Ὁ ἤδη μερῆς ἀποχωρίζεται ὑπερφηφάνως πεφιλημένης παρθένου. Εἰσοδὸς ὀρηκτικῶς εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ βίου Διανύει τὸν κόσμον ἐρειδόμενος ἐπὶ ὀδοπορικῷ βάρκτρῳ καὶ ἐπανακάμπει ἄγνωστος εἰς τὴν πατρῶαν στέγγιν“

Vom Mädchen reisst sich stolz der Knabe,
Er stürmt in's Leben wild hinaus,
Durchmisst die Welt am Wanderstabe,
Fremd kehrt er heim in's Vaterhaus.

„Καὶ ἰδοὺ! Βλέπει πρὸ αὐτοῦ τὴν παρθένον ἐκείνην ὠραῖαν ἤδη καὶ ἔπακμον πλήρη αἰγίλης καὶ δρόσου παρθενικῆς ὠραῖζομένην ὑπ' αἰδήμονος βλέμματος, δεξιῷ προσώπου· ἀπεικονίζουσαν, ἐν ἄλλοις λόγοις, τὸν οὐρανόν Πόθος ἀόριστος, ἀπόρητος πόθος κυριεῖται τὴν ψυχὴν τοῦ νεαροῦ, Πλανᾶται μονήρης, φεῖγων τοὺς θορυβώδεις τῶν ἀδελφῶν ὀμίλους καὶ σακρῆει. Ἔσται ἐρυθρῶν τῷ βήματι ἐκείνης, μακαρίζων ἑαυτὸν, ὡσάκις μεδιαιμά τι δωρηθῆ αὐτῷ Ἀθροίζει τὰ ῥαδιώτατα τοῦ λευμῶνος ἀνθύλλα, ἵνα ὠραίσῃ αὐτήν“

Ὀύρανοι πόθοι! γλυκύτατοι ἐλπίδες! Ἡμέραι χρυσαῖ τοῦ πρώτου ἔρωτος! Οἱ ὀφθαλμοὶ ἀτενίζονται ἀναπεπταμένον οὐρανόν Ἡ καρδιά νήχει ἐν πελάγει εὐδαιμονίας Ὡ! Ἴνα τί μαραίνεσθε ἐσσεῖ, ὦ τοῦ πρώτου ἔρωτος ὠραῖοι χρόνοι! . . .“

O zarte Sehnsucht, süßes Hoffen!
Der ersten Liebe gold'ne Zeit!
Das Auge sieht den Himmel offen,
Es schwelgt das Herz in Seligkeit;
O, dass sie ewig grünen bliebe,
Die schöne Zeit der jungen Liebe!

„Ἐκ τῆς συναρμογῆς τῆς ἡδύτητος πρὸς τὴν ἀνδρικὴν ῥώμην, τοῦ ἐμβριθοῦς πρὸς τὴν ἀβρότητα, προκύπτει ἡ ἁρμονία Οἱ ἐνούμενοι ἄρα διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ γάμου ὀφείλουσιν ἐν τῶν προτέρων πεισθῆναι εἰ ἡ καρδιά συνείρεται πρὸς τὴν καρδίαν“

Drum prüfe wer sich ewig bindet,
Ob sich das Herz zum Herzen findet“

Ὅσα γλυκύτης ἐν τῇ ἐκφράσει! Ὅσα ἐμβριθεία ἐν τῇ ἡθικῇ μελέτῃ! Ὁ ἔρω, οἷον ἐλάτρευσε ὁ Σχιλλερὸς, οὔτε τὴν ψυχρὰν τοῦ Πλάτωνος ἀμήτορα εἰκονίζει, οὔτε τὸ μωρὸν καὶ στρυφνὸν ἐκεῖνο τῆς Κύπριδος νήπιον, πτέρυγας φέρον ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἐν φαρῆτρα βέλη, σύμβολα τοῦ ἀτακτοῦς καὶ καρδιοβόλου Ἐπὶ τοῦ γάμου,

ἐρειδομένου ἐπὶ σωμάτων καὶ καρδιῶν ἁρμοδιῶν, ἐθεμελίωσε τὸ οἰκοδόμημα τοῦ ἔρωτος καὶ ἐν αὐτῷ μόνον ἀναγνωρίζει τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα „ἐντελῆ τῆς φύσεως τέκνα“ ὡς ἀλλαχού λέγει, διότι „Βραχεία ἢ πλάνη, ἀλλ' ἡ μεταμέλεια διαρκῆς“

Der Wahn ist kurz, die Reu' ist lang.

„Ἡ παρθενικὴ στεφάνη περικοσμεῖ εὐπρεπῶς τὸ μέτωπον τῆς μνηστῆς, προσκαλουμένης ὑπὸ τοῦ καλλιφώνου κώδωνος εἰς τὸν ναὸν πρὸς γάμον. Ὄμοι! ἡ ὠραιότατη τῆς ζωῆς πανήγυρις περαίνει τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς Ἡ γλυκεῖα ὄρμη πρᾶνεται διαρρηγνυμένου τοῦ πέπλου καὶ τῆς ζώνης Τὸ πάθος πίπτει· εἶθε ζωὴ ὁ ἔρω Τὸ ἄνθος μαραίνεται· εἶθ' ὠριμάσαι ὁ καρπός“

Die Leidenschaft flieht,
Die Liebe muss bleiben;
Die Blume verblüht,
Die Frucht muss treiben.

„Ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται εἰς τὴν θευλλῶδη ζωὴν· πράττει, παλαίει, φτεῖνει, δημιουργεῖ καὶ διὰ τῆς δραστηριότητος, τῆς προσπαθείας, τῆς τύχης καὶ τοῦ ἔργου, ὑποτάσσει ἑαυτῷ τὸν πλοῦτον Ἰδοὺ! τὰγαθὰ βρῖθουσι νῦν κύκλω αὐτοῦ· αἱ ἀποθήκαι πληροῦνται καρπῶν πολυτίμων· αἱ κτήσεις ἐπεκτείνονται· ὁ οἶκος αὐτοῦ μεγεθύνεται καὶ ἐν αὐτῷ ἀνάσσει ἐχέφρων σύζυγος, καὶ γενετήρια τέκνων Ἐν συνέσει αὕτη τὰ ἐν τῷ οἴκῳ διέπουσα, ἐκπαυδεύει τὰ ἀβρὰ θυγάτρια, κολάζει τοὺς ἀπειθοῦντας υἱούς. Αἱ ἄνοι αὐτῆς χεῖρες ὀργῶσι πρὸς ἔργον Ἀναπτύσσει διὰ τοῦ πνεύματος τὸν οἶκον αὐτῆς, πληροὶ θησαυρῶν τὰς εὐδαιίας ἀποθήκας, νήθει τὸ σιλπνὸν ἔριον, ἐναποταμιεύει τὸ χιονόχρουν λίνον· Ἐνοὶ τὸ χάριεν πρὸς τὸ στερεὸν καὶ ἀεὶ ἐργάζεται καὶ γρηγορεῖ“

„Ἐκ σκοπιᾶς τοῦ οἰκίματος, ὁ χαρωπὸς πατήρ θεᾶται ἀμαζούσας τὰς ἑαυτοῦ κτήσεις Τὰ δένδρα ῥώνονται, πληροῦνται αἱ ἀποθήκαι αὐτοῦ, οἱ σιτοβολῶνες κάμπτονται ὑπὸ τὸ ἄχθος τοῦ πλοῦτου, ἐν ᾧ τὰ σπαρτὰ κυμαίνονται ὡς πόντος Καὶ τότε φωνεῖ μεγαλαυχῶν· „Ἀκράδαντος ὡς αἱ κρηπίδες τῆς γῆς ἡ τοῦ ἔμου οἴκου λαμπρότης οὐδὲλως φοβεῖται τὸ ἔργον τῆς Δυστυχίας . . .“

Fest, wie der Erde Grund,
Gegen des Unglücks Macht
Steht mit des Hauses Pracht.

Γ.

Ἄλλὰ [Doch] Ἡ ἀλαζονεία ἀεὶ τῷ πλοῦτῳ παρομαρτεῖ. Καθάπερ δ' ὁ τῆς παραβολῆς τοῦ Εὐαγγελίου πλοῦσις ἔλεγε· „ Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· Ψυχῆ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός, Ἄφρον, ταῦτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τί τι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν. (Λουκ. β. 13.)“ Ὅστω καὶ ὁ Σχιλλερὸς ἀναφωνεῖ. „Πρὸς τὴν εἰμαρμένην οὐδέποτε συνάπτεται συνθήκη διαρκῆς· ἡ δὲ δυστυχία ἀφικνῆται ταχύπους“

. . . . mit des Geschickes Mächten
Ist kein ew'ger Bund zu flechten,
Und das Unglück schreitet schnell.

Ὅταν δὲ τύχην ἔσχη ὁ τῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς ἦρος, τὴν αὐτὴν καὶ ὁ τῆς γερμανίδος λύρας πλοῦσις ὑφίσταται.

Ὁ κώδων κρούεται αὐθις· ὁ εὐάγγελος ἐκεῖνος κώδων, ὁ τὸν ἀφελῆ τοῦ Σχιλλέρου ἦρωα χαίρεισας ἐν τῇ κοιτῇ, ὁ ἐν τῷ βαπτίσματι συγχάρει αὐτῷ, ὁ ἐν τῷ γάμῳ τὸσάκις κρουσθεῖς, ὅσῳ καὶ ἡ καρδιά τῆς μυστήνης ἐστεμμένης μνηστῆς, ἐν τῇ ἀκροάσει τῶν κατασκευατικῶν ἐκείνων τοῦ προϊσταμένου τοῦ ναῦκου γαμηλίων εὐχῶν, βαρέως νῦν καὶ ἀπαισίως ραβδίζει τὸ οὖς τοῦ ἀνδρός“

„Εὐεργετικὴ — λέγει ὁ Σχιλλερὸς — ἡ τοῦ πυρὸς δύναμις, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἠνιοχῆ καὶ δαμάσῃ αὐτήν. Πανθ' ὅσα ἐπραξε, πανθ' ὅσα δημιουργεῖ, τῇ οὐρανῷ τοῦ πυρὸς δυνάμει ὀφείλει . . .“

Καταστρεπτικὴ ὅμως ἡ τοῦ πυρὸς δύναμις, ὡσάκις, θρασύσασα τὰς ἐαυτῆς ἀλύσεις, ἀτίθασσος ὀρμάται ὡς τέκνον τῆς φύσεως Ὅμοι! ὅταν τὸ πῦρ βεῖση διὰ τῶν πολυπληθῶν ῥυμῶν καὶ ἀνάφη τεραστῖαν πυρκαϊάν· διότι τὰ στοιχεῖα ἐχθαίρουσι τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἔργον. Ἐνδοθεν τῶν νεφελῶν πιγνάζει ἡ εὐλογία, ἡ βροχὴ ἀλλ' ἐκ τῶν νεφελῶν κατέρχεται καὶ ὁ κεραυνός“

Aus der Wolke
Quillt der Segen
Strömt der Regen;
Aus der Wolke, ohne Wahl,
Zuckt der Strahl.

„Ἀκούετε τὸν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κωδωνοστασίου κρούμενον κώδωνα; Ὁ οὐρανὸς φρονίσσει ὡς τὸ αἷμα, ἡ δ' αἰγίλη αὐτοῦ οὐδὲλως ὀμοιάζει πρὸς τὸ τῆς ἡμέρας φῶς Πόθεν ὁ θόρυβος τῶν ὁδῶν; Πόθεν ὁ καπνός ἐν τῷ αἰθέρι; Στήλη πυρὸς σπινθηροβόλος διαχεῖται τῆδε κἀκείσε καὶ ἐξαπλοῦται, ταχεῖα ὡς ὁ αἶθρ Ἡ ἀτμόσφαιρα πυροῦται ὡς ἡ τοῦ κλιβάνου φάρονξ Οἱ δοκοὶ τρίζουσιν Οἱ στυλοὶ καταρρέουσι Τὰ παράθυρα κατακερματίζονται Αἱ μητέρες πλανῶνται στερονοπούμεναι ἐν ᾧ τὰ κτήνη μωκῶνται ὑπὸ τὰ ἐρεπια Πάντες τρέχουσι, δραπετεῦσαι, ζητοῦσι παντοιοτρόπως τὴν ἐαυτῶν σωτηρίαν Ἡ νύξ μαρμαίρει ὡς ἡ ἡμέρα Ὁ ἄρτυθρ φέρεται ἐν σπουδῇ ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, αἱ δὲ ἀντλία τοξέουσαι κροταλίζον τὸ ὕδωρ“

Alles rennet, rettet, flüchtet,
Taghell ist die Nacht gelichtet,
Durch der Hände lange Kette
Um die Wette
Fliegt der Eimer; hoch im Bogen
Spritzen Quellen Wasserwogen.

„Ὁ ἄνεμος ἀφικνῆται μετ' οὐ πολλὸ μωκῶμενος καὶ ἐξάπτει τὴν ἀλάστορα φλόγα Τὸ πῦρ μεταδίδοται παρατίκτα τοῖς ἑηροῖς σπαρτοῖς, στροφονοῖται ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ σιτοβολῶνος προσβάλλει τὰς ἀποθήκας καὶ ἀνέρχεται ὀρηκτικῶς πρὸς τὸν οὐρανόν, ὡσεὶ βουλόμενος, ἐν τῇ ἀκατασχετῷ αὐτοῦ ὀρμῇ, συμπαρασύρει τὴν γῆν ἅπασαν“

„Ἐστερμημένος ἐλπίδος ὁ ἄνθρωπος, κάμπτεται ὑπὸ τὸ σθένος τῶν Θεῶν καὶ βλέπει κεραυνόπληκτος καταρρέον τὸ ἑαυτοῦ ἔργον Ἐρειπωθὲν καὶ καταστραφέν τὸ μέρος ὁ φῖκει, ἔρμαιον νῦν τυγχάνει ἐν τῶν ἀνέμων Ὁ τρώμος πλανᾶται διὰ τῶν κενῶν τῶν θυρίδων νεφέλαι δὲ καπνοῦ συσπερῶνται ἐπὶ τῶν ἐρεπιῶν“

„Ὁ ἄνθρωπος ῥίπτει ἅπασ ἔτι τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ, εἶτα ἀναλαμβάνει τὸ βάρκτρον τοῦ ὀδοιπόρου Οἰαδῆποτε ἡ ἐκ τοῦ πυρὸς καταστροφὴ ὑπῆρξε, γλυκιάτη παρηγορία πρᾶνεται τὸ ἄλγος αὐτοῦ Ἀριθμεῖ τὰς φίλας ἑαυτῷ κεφαλὰς Ὡ χαρά! οὐδεμία κεφαλὴ ἀπώλετο“

Er zählt die Häupter seiner Lieben,
Und sieh! ihm fehlt kein theures Haupt.

Δ.

Ἄλλ' ὀμοι! ἡ τῆς εἰμαρμένης ὀργῆ οὕτω κοπάζει, ἀλλὰ κόνδυλον ἕτερον ἐντρίβει τῷ τοῦ Σχιλλέρου ἦρωτι, ἵνα ὠμότερον κολάσῃ αὐτόν. Ὁ κώδων κρούεται αὐθις, ἀλλὰ κρούεται ἀπαισιώτερον νῦν Ὅτε· εἰς γαμηλίον πανήγυριν προσκαλεῖ τὸν κατεπειρωθὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς χωρίον, οὔτε καταστροφὴν πλοῦτου καὶ κτήσεων ἀγγέλλει, ἦν ὡς μηδὲν θεωρεῖ ἢ κατερία καὶ ἡ θρησκευτικὴ πεποίθησις ἀνδρός, οἷον ἡ τοῦ Σχιλλέρου ὑψηπέτις λύρα ἐδημοσύρησεν, ἀνδρός ἐργάτου ἀνατιθέντος τῷ Θεῷ τὰς ἑαυτοῦ ἐλπίδας. Φοβερωτέρα συμφορὰ ἀπαράσσει τὴν καρδίαν τοῦ ταλαίφρονος ἦρωος.

„Ἰὼ! σύζυγον προσφίλη Ἰὼ! δυστυχῆ μητέρα ὁ μέλας τοῦ Ἄδου ἄρχων ἀρπάξει ἐκ τῆς ἀγκάλῃς συζύγου καὶ γλυκιάτων τέκνων, ἃ ἔτεξέ ποτε ἐν τῇ ἀνθηρότητι αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ, ἃ ἐθῆλασε ἐν τῷ στέρνῳ αὐτῆς ἐν στοργῇ μητρικῇ“

Ach! die Gattin ist's, die theure,
 Ach! es ist die treue Mutter,
 Die der schwarze Fürst der Schatten
 Wegführt aus dem Arm des Gatten,
 Aus der zarten Kinder Schaar,
 Die sie blühend ihm gebär,
 Die sie an der treuen Brust
 Wachsen sah mit Mutterlust

„Οίμοι! . . . οί γλυκείς δεσμοί ἐδραύσθησαν ἐσαεί, ἡ δὲ δειλαία οἰκήσει ἐφεξῆς τὴν γῆν τοῦ σκότους, ἐκείνη ἢ γενέτειρα ἐγένετο οἴκου . . .“

Ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος, ὁ διὰ ξηροῦ βλέμματος θεατᾶμενος τὰ παντοῖα πλοῦτη αὐτοῦ, ἔργον ἰδρῶτος τοσοῦτον ἐνιαυτῶν, ἀπροσδοκῆτως καὶ ἰλαδὸν καταποντισθῆντα ἐν τῇ τρομερῇ τοῦ πυρὸς ὠκεανῷ, ἐνθεν ἀνέθορε συμφορὰ καὶ ἐνδοια, καθοράται ἡδὴ ἀπεργνωκῶς καὶ δύσελπις ἐπιμένος τῷ φερέτρῳ τοῦ πλάσματος, ὃ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐφύλησεν ἐν τῷ κόσμῳ, ἀγομένου εἰς τὸ ὕστατον καὶ ἀπόρρητον ἐνδιαίτημα· τὸ ἄσυλον ἐκείνο, ἐνθα περατοῦται τὸ πᾶν κατὰ τοὺς ἰλιστάς, ὅθεν δ' αἰωνιότης γεννᾶται κατὰ τοὺς αἰσιοδόξους, ὅσοι τὸ πολυδαίδαλον τῆς δημιουργίας ἀτενίζονται εὐλαβῶς καὶ ἐσκαμμένως καὶ ἀπὸ τῆς σοφῆς τοῦ σύμπαντος οἰκονομίας ἀρόνται τὰς ἐαυτῶν ἐλπίδας.

Σιγῇ ἢ λύρᾳ τοῦ εὐφαντάστου τρουβαδοῦρου, ἐν ὄλῃ τῇ πρὸς τὴν ἀθανάσιαν ἀκραδάντῳ πεποιθήσει αὐτῆς, ὡσεὶ ἀποφεύγουσα πᾶσαν ἐπὶ τοῦ γριψώδους καὶ θλιβερωτάτου τούτου ζητήματος ἐρημνεῖαν ἢ κρίσιν . . . Παρηγορεῖ μὲν ὁ Σχίλλερος, ὡς πάντοτε, τὸν ἥρωα, ὀλίγαις ἐηραῖς λέξεσι ταῖσδε· „Σπείρομεν ἐν τοῖς κευθμῶσι τῆς γῆς πολιτιμῶτατον σπῆρον, ἐλπίζοντες ὅτι ἀναρῶσεται ἐκ τοῦ φερέτρου ὠραιότερα τύχη . . .“, ἀλλ' ἢ ἀεσπώδονος αὐτῆ ῥήτρα πῆγνυται αὐθωρεῖ ἐν τῷ ἡδυλάτῳ ποιητικῷ χεῖλει, ὡς ἱερῶς νεκρώσιμος εὐχὴ πρὸ τοῦ φερέτρου ἰδίου αὐτοῦ τέκνου ἢ φίλου· καὶ ἀποστρέφει παρατυχία τὸ πρόσωπον ἐκ συζύγου πρὸ τῆς τεταγμένης ὥρας χηρέοντος καὶ τέκνων ἐσαεί τοῦ παντὸς στερουμένων, ὡσεὶ θεωρῶν δυσεπίτευκτον ὁ ποιητὴς τὴν ἐπὶ τοῦ πένθους καὶ τῆς ὑπάτης ταύτης συμφορᾶς φιλοσοφίαν· διότι, — ὡς ἀλλαχοῦ λέγει, — „ἡ μερίστη ἀρμονία θραύει τὸ ὄργανον· ἡ δὲ αἰθέριος ἐκείνη φλόξ, ἣν ἀποκαλοῦμεν μεγαλοφυΐαν, τρέφεται διὰ τῶν ἀκτίνων τῆς ζωῆς . . .“

Ach! die kühlste Harmonie
 Wirft das Saitenspiel in Trümmer,
 Und der lohe Aetherstrahl Genie
 Nährt sich nur vom Lebenslampenschimmer . . .

(Melancholie an Laura.)

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

Θ. Μ.

Η ΦΩΤΟΣΚΙΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΤΟΥ ΡΕΜΒΡΑΝΤ.

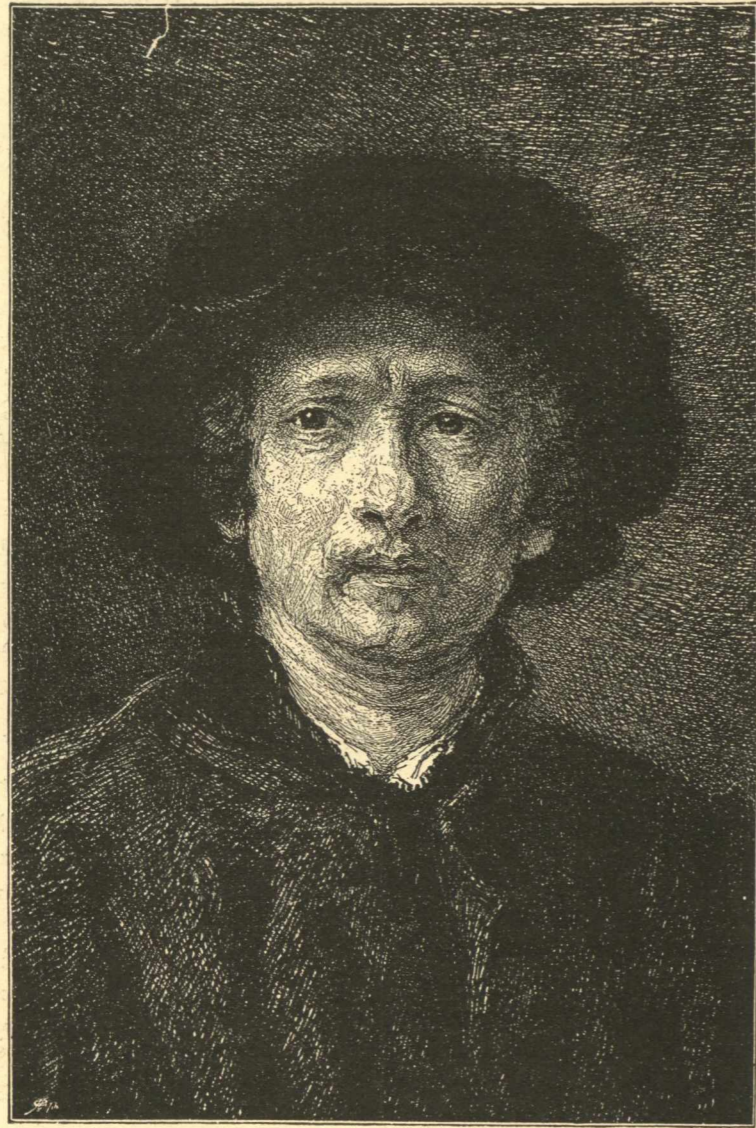

ἀκούων περὶ Ρεμβραντείου φωτισμοῦ τῶν εἰκόνων καὶ οὐδέποτε ἰδὼν πρωτότυπον εἰκόνα τοῦ ἐξέχου ὀλλανδοῦ ζωγράφου φαντάζεται ἴσως ὅτι ὁ φωτισμὸς οὗτος διαφέρει ριζικῶς τοῦ τῶν ἄλλων ζωγράφων. Ἡ ἰδέα αὕτη εἶνε πεπλανημένη, διότι τὸ φῶς καὶ ἡ σκιά, ἅτινα χαρακτηρίζουσι τὰς ὑπὸ τοῦ Ρεμβραντῆ γραφεῖσας κεφαλὰς, διαφέρουσι τῶν προσωπογραφιῶν τῶν ἄλλων ζωγράφων μόνον διὰ τὴν ἔκτακτον δύναμιν, δι' ἧς οὗτος κατορθοῖ νὰ ἐπιτυχήσῃ θαυμασία ἀποτελέσματα ἐκφράσεως. Ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ εἶνε ἀνοπέμβλητος καὶ οὐδεὶς τῶν μεγάλων ζωγράφων ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ αὐτὸν κατὰ τοῦτο· ἀλλ' ἐπίσης ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ μέγας ἀρχηγέτης τῆς ὀλλανδικῆς σχολῆς οὐδένα ἰδιαιτέρον φωτισμὸν ἐφεῦρε εἰς τὰς εἰκόνας αὐτοῦ ἀποκλειστικῶς προσιδιάζοντα.

Ὁ Βᾶν Δίκ, ὁ Ραφαήλ, ὁ Τιτιανός, ὁ Χόλμπαϊν κτλ. ἠκολούθησαν τὰς αὐτὰς ἀρχὰς οἷας καὶ ὁ Ρεμβραντῆ, ἀλλ' ἐκείνοι ἔρρεπον κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἤττον πρὸς τὸ ἰδεῶδες, ἐπέζητουν τὸ εὐγενὲς ἐν τῇ μορφῇ καὶ τῷ σχεδίῳ· ἐνθ' ὁ Ρεμβραντῆ ἀπεικόνισεν τὴν ἀλήθειαν μετ' ἀπαρμιέλλου ἐντάσεως, ἀναπαρέστησε τὴν πραγματικότητα, ὅσον τραχεῖα ἐνίστε καὶ ἂν ἦτο.

Οἱ μὴ γνώμονες τῶν εἰκόνων οὐδὲν ἴσως θὰ εἴρωσι τὸ ὠραῖον, κατὰ τὴν κοινῇ διδομένην σημασίαν εἰς τὴν λέξιν ταύτην, ἐν ταῖς δημοσιευομέναις παρ' ἡμῶν προσωπογραφίαις καὶ ἴσως θὰ ἐκπλαγῶσι διατὶ τοιαύτη δόξα λαμπρύνει τὸ ὄνομα τοῦ Ρεμβραντῆ, διατὶ τηλικούτος θαυμασμὸς, πιστὸς καὶ ἀπαρμειώτος, ἀπευθύνεται ἐπὶ αἰῶνας ἤδη πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν αὐτοῦ.

Καὶ ὅμως ὁ μέγας οὗτος καλλιτέχνης ἀνεκάλυψεν ἀγνώστους τέως ἀρμονίας τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκιάς καὶ τῶν ἀποχρώσεων, καὶ κατώρθωσε ὑπὲρ πάντα ἄλλον ζωγράφον τοῦ κόσμου ν' ἀποτυπώσῃ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῆς μορφῆς, νὰ δεσμεύσῃ ἐπὶ τῶν εἰκόνων του τὰς πολυπλοκωτέρας συγκινήσεις, αἵτινες ταράττουσι τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, ὥστε νὰ δυνάμηται μετὰ αἰῶνας νὰ βλέπωμεν αὐτὰς ὡσεὶ εἴχομεν ἐνώπιόν μας ζῶντα ὄντα· κατορθοῖ δὲ τοῦτο οὐχὶ δι' ὑπερβολικῆς χρήσεως χρωμάτων, διὰ χρωστήρος ἐκβεβακχευμένου, ἀλλὰ διὰ μέσων ἅτινα μόνῃ ἢ μεγαλοφυΐᾳ αὐτοῦ ἠδύνατο τόσον ὑπερφῶς νὰ χρησιμοποιήσῃ, δι' ἐπιχρισμάτων χρώματος ὑποκίτρινου, χρώματος ὑποστάθμης οἴνου, θολοῦ φαιοῦ, αἰθαλώδους διασιζομένου ὑπὸ λευκῶν σιγμάτων. Καὶ ἐν τούτοις δονεῖ τὰς μοχλαίετας ἴνας τῆς ψυχῆς ἡμῶν!

ΑΙΤΙΟΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΡΕΜΒΡΑΝΤ.

Ἡ συκοφαντία ματαίως ἠγωνίσθη νὰ ἐξευτελίσῃ τὴν φήμην τοῦ διασήμου προσωπογράφου. Ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ζωγραφικῆς αὐτοῦ ἴσως λαβόντες ἀφορμὴν κακεντρέχεις τινες δυσχρήσθησαν ὅτι ὁ Ρεμβραντῆ ἦτο φιλάργυρος, ἐν τρώγλῃ κατοικῶν, πιναρὰ ῥάκη ἐνδοθυμένος, καὶ ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐμπαίζοντες τὸ πάθος αὐτοῦ ἐκάρφονον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους νομίσματα παραμονεύοντες νὰ ἴδωσι μετὰ ποίας ἀπληστίας, μεθ' οἷον ἀρπακτικοῦ βλέμματος καὶ ῥιχνῶν δακτύλων ἤθελε ὀρμήσῃ ὁ διδάσκαλός των νὰ λάβῃ αὐτὰ ἐκ τοῦ δαπέδου. Ἀλλὰ ταῦτα κατεδείχθησαν βέβηλοι ἐπινοήσεις κατὰ τοῦ χαρακτήρος ἀνδρός, ὅστις ἔχων θαυμασίαν συλλογὴν εἰκόνων, ἰδίων καὶ ξένων ἀριστουργημάτων, μετ' ἀγάπης καὶ μακροχρονίου ὑπομονῆς συλλεγθέντων, καρτερικώτατα ἀπεχωρίσθη διὰ παντὸς τὰ προσφύλῃ καὶ τιμαφῇ ἐκείνα κεμιήλια διὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς θανειστάς αὐτοῦ. Ἄλλως πῶς ἦτο δυνατόν ἄλλο πάθος νὰ ἐνοικῆ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ — καὶ τοιοῦτο χαμαίρπες πάθος — ἀφ' οὗ τὴν μεγάλην ψυχὴν του ἐν μόνον πάθος κατεῖχε, πάθος μέγα καὶ ἱερόν, ἢ πρὸς τὴν Τέχνην ὀλόφωχος ἀφοσίωσις;

Ὁ Ρεμβραντῆ, ὕπατος ὢν πάντων τῶν ζωγράφων ὡς πρὸς τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς ὀπτικῆς ἀντιλήψεως, ἐνόησε πρῶτος καὶ ἠκολούθησε καὶ ὅλας αὐτῆς τὰς συνεπείας τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἕκαστον στίγμα χρώματος ἐπὶ τοῦ πίνακος ὀπτικῶς δὲν ἔχει μόνον τὸ ἴδιον αὐτοῦ χρῶμα ἀλλ' ὑφίσταται τὴν ἐπίδρασιν καὶ τῶν περὶ αὐτὸ χρωμάτων καὶ ἀποχρώσεων. Κατέστησε ψηλαφητὸν τὸν ἀέρα· εἰσήγαγεν εἰς τὰς εἰκόνας αὐτοῦ τὸ φῶς τῆς πατρίδος του, φῶς ἀσθενικόν, ὑποκίτρινον, ὡς λυχνίας ἐν ὑπογείῳ· ἠσθάνθη τὴν πάλιν ἣν συνάπτει αὐτὸ πρὸς τὴν σκιάν, τὴν λιποψυχίαν τῶν τελευταίων ἀκτίνων, αἵτινες ἐκπέουσιν εἰς τὰ βάθη, τὰς ἀναπάσεις τῶν ἀνταυγείων, καὶ τὸ ἀόριστον ἐκεῖνο πλῆθος τῶν ἡμισκιῶν, αἵτινες ἀόρατοι ὑπὸ συνήθους βλέμματος, ὁμοιάζουσιν ἐν ταῖς εἰκόσιν αὐτοῦ ὡς ὑποβρύχιος κόσμος διὰ μέσου τῆς ἀβύσσου τῶν ὑδάτων διορώμενος.

Ἐν ταῖς προσωπογραφίαις τὸ πολὺ φῶς τοποθετεῖ ὁ Ρεμβραντῆ μόνον εἰς μικρὰ φωτεινὰ σημεῖα· παρ' αὐτὰ σκιά βαθεῖα, ἢ δὲ λοιπὴ εἰκὼν ἀποπληροῦται διὰ σκυφώτους διαφανοῦς παντὸς τόνου, οὕτω δὲ ἐντείνει καὶ ἐνισχύει τὸ φειδωλῶς ῥιψθὲν ὀλίγον ἰσχυρὸν φῶς καὶ τὴν ὀλίγην σκιάν καὶ κατορθοῖ τὴν θαυμασίαν ἐκείνην ἔκτυπον σχηματοποιίαν τῶν κεφαλῶν, ἣν φιλοτεχνεῖ προσέτι δι' ἰσχυρῶν ἀντιθέσεων, διὰ μαύρων βελουδίνων πύλων ἢ ἐνδυμάτων, ἢ τοῦ βάθους τῶν εἰκόνων, ὅπερ ἀλλαχοῦ μὲν ζωγραφεῖ μέλαν ἀλλαχοῦ δὲ φωτεινότερον.

Ἀλλὰ δὲν ἠσθάνθη καὶ δὲν παρέστησε μόνον τὴν ποιικίλην πάλιν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκιάς ὁ Ρεμβραντῆ, μετὰ τὸ δράμα τῆς φύσεως, ἐμελέτησε, ἠσθάνθη καὶ παρέστησε καὶ τοῦ βίου τὴν τραγῳδίαν.

Οἱ Ἕλληνας καλλιτέχνη καὶ οἱ Ἴταλοὶ βραδύτερον εἶχον γνωρίσῃ τὴν ὕψι καὶ εὐφρόσυνον μόνον ὕψιν τῆς ζωῆς· εἶδον ἀκαίριον ἄθος ἀνοίγον πρὸς τὸ φῶς τὰ πέταλά του καὶ διαχέον τὴν εὐωδίαν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ Ρεμβραντῆ εἶδε τί ἔρπει καὶ σήπεται ἐν τῇ σκιά, εἶδε τὰς ἀμόρφους παραφροάδας, εἶδε τὸν σκοτεινὸν κόσμον τῶν πτωχῶν, τὸ Ἑβραϊολόγιον τῆς Ἀμστερδάμης, τὸν ῥυπαρὸν ὄχλον νοσηρᾶς πόλεως, τὴν ῥακένδυτον καὶ ἐξφιδηνίας ἔχουσαν τὰς παρειὰς γραιῖαν, τὸ φαλακρὸν κρανίον τοῦ ἐξαντληθέντος ἐκ τοῦ καθημερινοῦ μόχθου ἐργάτου, τὴν πελοιδὴν ὕψιν τοῦ ἀσθενοῦς, τὸ πλῆθος τῶν κακῶν παθῶν καὶ τῶν εἰδεχθῶν ἀθλιότητων ἅτινα βρῶσιν ἐν τῷ πολιτισμῷ ἡμῶν ὡς σκώληκες ἐν εὐρωτιῶντι τέλματι.

Ταύτην τὴν ὁδὸν τραπεῖς ὁ Ρεμβραντῆ ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ τὴν θρησκείαν τῆς οὐδύνης, τὸν ἀληθῆ χριστιανισμόν, τὸν παρήγορον τῶν τεθλιμμένων· τὸν ἱατρὸν τῶν ὀδονομμένων· ἠσθάνθη τὸν οἶκτον. Οἱ ἄλλοι ζωγράφοι φαίνονται ζωγράφοι τῆς ἀριστοκρατίας, τῶν ὠραίων αἰθουσῶν, τῶν περικόμφων ἐνδομμάτων, τοῦ εὐγενοῦς καὶ θέλγοντος· οὗτος εἶνε ζωγράφος τοῦ λαοῦ, καὶ εἶνε ἀνθρωπικώτερος πάντων.

Ἡ εὐρεία αὐτοῦ συμπαθεῖα περιβάλλει θερμότερον τὴν φύσιν· τὴν τέχνην αὐτοῦ οὐδεμία ἀσχημία κινεῖ εἰς ἀηδίαν, ὡς οὐδὲ τὴν ἡρωϊκὴν ἀφροσύην Ἀδελφῆς τοῦ ἐλέους. Ἀπηλλαγμένος πάσης καλλιτεχνικῆς προκαταλήψεως, ὑπὸ μόνῃς τῆς μεγάλῃς αὐτοῦ εὐαισθησίας ὀδηγούμενος, ἠδυνήθη νὰ παραστήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐν ὅλαις αὐτοῦ ταῖς ἡθικαῖς περιπλοκαῖς, ἠδυνήθη νὰ παραστήσῃ ὅλην ἐκείνην τὴν συγκίνησιν, ἥτις πολλάκις συ-

κηνροῖ ἐπὶ μᾶς μορφῆς τὴν ἱστορίαν ὀλοκλήρου ψυχῆς, καὶ ἣν πλὴν τοῦ Ρεμβραντῆ μόνος ὁ Σαϊκσπηρ μετὰ ὑπερανθρώπου διανοητικῆς κατώρθωσε νὰ ἴδῃ. Κατὰ τοῦτο εἶνε ὁ πρωτοτυπώτατος πάντων τῶν νεωτέρων ζωγράφων. Οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι ἐπλάσαν καὶ ἐλάμπρυναν τὸ ἰδεῶδες ἐν τῇ τέχνῃ, ὁ Ρεμβραντῆ ἐξέφρασεν ὑπερφῶς τὸ πραγματικὸν ἐν αὐτῇ. Οἱ Ἕλληνας κατέχουσι τὸν ἕνα πόλον καὶ ὁ Ρεμβραντῆ τὸν ἕτερον· πάντες δὲ οἱ ἄλλοι, οἱ τῆς Φλωρεντινῆς σχολῆς, οἱ τῆς Ἑνετικῆς, οἱ τῆς Φλαμανδικῆς εὐρίσκονται ἐν τῷ μέσῳ.

ΦΙΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ.

Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ ΡΕΜΒΡΑΝΤ.

ΕΚΤΟΡΟΣ ΜΑΛΟ.

ΤΑ ΑΤΙΜΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ

ὄπ

Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγ. φύλλον.)

Ἡ γυνή, εἰς ἣν ὁ Γριπὰ ἐνεπιστεύθη τὴν μικρὰν Βιργινίαν, ἦν γραία διδάσκαλος, κατατίψασα διόκληρον αὐτῆς τὸν βίον εἰς τὸ ν' ἀσκήσῃ τὰς θυγατέρας ἄγγλων ἢ ἀμερικανῶν εἰς τὴν κομψὴν γαλλικὴν συμπεριφορὰν μάλλον, ἢ εἰς τὸ νὰ διδάσκη αὐτὰς σπουδαίῳ τι· ἢ ὑπ' αὐτῆς μορφωθεῖσα κόρη ἐγίνωσκε νὰ περιπατῆ, νὰ καθέξηται, νὰ ἐξέρχηται, νὰ εἰσέρχηται, νὰ χαίρειται, νὰ μειδιά, νὰ γράφῃ τὸ εἰς πρόσκλησίν τινα ἀπαντητικὸν ἐπιστόλιον· ἐγνώριζεν ἐπισταμένως πάντας τῶν εὐγενῶν λεγομένων τρόπων καὶ τῆς ἐθιμοταξίας τοῦ κανόνα, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἀληθῶς ἢ ταῦτα καὶ μόνον ἐγνώριζε. Μήπως δὲν θεωροῦνται ταῦτα ὡς αἰ οὐσιωδέσταται τοῦ βίου γνώσεις; οὕτως ἐσκέπτετο ὁ Γριπὰ. Γυνὴ λογία καὶ ἐμβριθὴς ἀπήρθεκεν αὐτῷ· εἰς τί θὰ τῷ ἐχρησίμευεν; θὰ ἐνέπνευεν αὐτῷ δειλίαν, ὅπερ οὐδαμῶς ἐπεθύμει.

Ἄλλως τε, πλὴν τῶν πλεονεκτημάτων τούτων εἶχε καὶ τι ἕτερον προσόν ἢ διδάσκαλος αὐτῆ, ὅπερ ἦν οὐχ ἦττον τῶν ἄλλων, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀξιόλογον, τοῦλάχιστον ἐν σχέσει πρὸς ὅ,τι παρ' αὐτῆς προσεδόκα· ἔκτακτος δυσμορφία εἶχε καταστήσει αὐτὴν σφόδρα σεμνύτηρον, βεβαία δὲ ἐκ πείρας ὅτι οὐδέποτε θὰ κατάρθου νὰ ὑπανδρευθῆ, τὴν λύσαν τῆς ἀπελπισίας αὐτῆς ἐξήνγει κατ' ἐκείνων, ἅς ἐθεώρει ὅτι ἐμελλον νὰ ὦσι κατὰ τοῦτο εὐτυχέστεραι· ἐξάλλος ἐξ ὀργῆς καθίστατο εἰς πᾶν ὅ,τι σχέσει εἶχε πρὸς τὸν ἔρωτα· ἢ ἀγνόητος τῶν παρθένων κάλλιον ἐφρουρεῖτο παρ' αὐτῆ, ἢ ἐντὸς μοναστηρίου.

Διὰ τὸν Γριπὰ τὸ τοιοῦτον ἦν σπουδαία ἐγγύησις καὶ βεβαίότης· πλησίον τῆς ἐμμανοῦς ταύτης σεμνύτου, βεβαίος ἦν ὅτι ἢ Βιργινία, οὐδὲ λέξιν μίαν ἐρωτικὴν ἤθελεν ἀκούσει· τὰ μαθήματα τῆς μητρὸς θὰ ἐξήλειψεν ἢ διδάσκαλος.

Καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ κατέστησε τὴν μαθήτριαν αὐτῆς, ἡλικιωθεῖσαν ἤδη, πρότυπον ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ κομψῶς περιπατεῖν, τὴν τοῦ καθέξασθαι, τοῦ χαίρειται καὶ μειδιά· ἐπειδὴ δὲ ταυτοχρόνως ἢ ἀνάπτους τῆς καλλονῆς τῆς δεσποινίδος Δελαρικοτιερ ἐπραγματοποίησεν ἐν τῷ δεκάτῳ ὀγδόῳ τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἔπει ὅ,τι ὑπέσχετο κατὰ τὸ δέκατον τρίτον, ὁ Γριπὰ ἀπεφάσισε νὰ νυμφευθῆ αὐτήν.

Πάντα κατεῖχε τὰ προσόντα, ἅτινα εἶχεν οὗτος ἀπαιτήσαι, νεότης, καλλονὴν, πνεῦμα· ποῦ ἤδυνάτο ὠραιότερα νὰ εῦρη ὄντα, ἵνα προσηλώσῃ τοὺς ἀδάμαντας; ὤμοις ὠραιότερους πρὸς ἐπίδειξιν σωροῦ ὄλου κοσμημάτων; ἢ γυνὴ αὕτη περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸν πλοῦτον τοῦ συζύγου αὐτῆς.

Οἰκογενεῖας ἐστερεῖτο, χάρις εἰς τὰ μετὰ τῆς μητρὸς συμπεφωνημένα, τὰ δὲ μαθήματα, ὅσα ἢ διδάσκαλος αὐτῆς τῇ ἐνέπνευσεν, ἀπήλλαξαν τὸ πνεῦμα αὐτῆς καὶ τὴν καρδίαν ἀπὸ πλήθους προλήψεων, αἵτινες βραδύτερον θ' ἀπέβαιναν αὐτῷ ἐνοχλητικαὶ καὶ δυσάρεστοι· κόρη δεκαοκταετίας, οὐδὲν ἄλλο πλὴν τῆς περιουσίας ἐνορώσα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, μεθ' οὗ συζευγνύεται, εἶνε κόρη πνευματώδης καὶ ἠδύνατο νὰ ἐπαναπαύηται ἐπ' αὐτῆ.

Μίαν μόνον εἶχεν ἄλλειψιν, τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτῆς νεότης, τοῦθ' ὅπερ ἐκόλυεν αὐτὴν νὰ διαδραματίσῃ ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τοῦ γάμου, τὸ προωρισμένον αὐτῇ πρόσωπον· ἐν ἡλικίᾳ δέκα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν, ἀδύνατον ἦτο νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ οἴκου, ὃν ὠνευροῦσκει· τὰ κομψὰ ὄντα καὶ οἱ ὠραῖοι ὄμοι δὲν ἤρουν πρὸς τοῦτο· εὐτυχῶς ἢ ἄλλειψις αὕτη ἐμελλε ταχέως νὰ θεραπευθῆ.

Ἄλλως τε, ἂν ἐν τῇ τρυφερωτάτῃ ταύτῃ νεότητι ὑπῆρχε τι τὸ λυπηρὸν, τοῦτο ἐμετριάζετο ἐκ τοῦ ὅτι ὁ οἶκος οὗτος δὲν εἶχεν ἔτι οἰκοδομηθῆ, οὐδὲ ἦτο δυνατόν ν' ἀνεγείρη αὐτὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ἀκριβῶς, ὄμιλος μετόχων ἐπιχειρήσεώς τινος γενναίαν ὑποστάτων ὑπὸ τοῦ Γριπὰ ἀφαίμαξιν, σοβαρὰν εἶχεν ἐγείρει κατ' αὐτοῦ δίκην· συνασπισθέντες οἱ ἡλίθιοι οὗτοι τοσαύτην ἤγειρον κατακραυγὴν καὶ τοσοῦτον θόρυβον, ὥστε κατωρθώθη νὰ καταδικασθῆ ὁ Γριπὰ, εἰς τὴν ἀπότισιν ἀποζημιώσεων, ὧν τὸ ἐπιδικασθὲν αὐτῷ προσοικῶς ποσὸν εἰς δέκα καὶ πέντε περίπου ἀνῆρχετο ἑκατομμύρια φράγκων. Κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἐννοεῖται, ἢ δίκην αὕτη ἦν παράλογος, εὐτελής κατὰ τῶν οἰκονομολογικῶν αὐτοῦ θριάμβων καὶ οὐδαινὴ ἐκδικήσις. Εὐτυχῶς ἢ σοβαρότης αὐτῆς ἦν σχετικὴ, καθόσον ἢ ἀφασίς εἶχεν ἐκδοθῆ πρωτοδικῶς. Πρὸ τῆς ἀποτίσεως τῶν δέκα καὶ πέντε ἑκατομμυρίων τούτων πολλὰ ἠδύνατο νὰ συμβῶσι· ὑπῆρχεν ἢ ἔφεσις, ἢ εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν καταφυγῆ, ἢ εἰς ἕτερον δικαστήριον παραπομπή, μὴ ὑπολογιζόμενων πάντων ἐκείνων τῶν ἐπεισοδίων, ἅτινα ἐπιτήδειοι νομολόγοι, γινώσκουσι νὰ προκαλῶσι καὶ ἐπισωρεύωσι, ἵνα παρατείνηται ἐπ' ἄπειρον τῶν ὑποθέσεων ἢ πορεία. Ἄλλὰ διαρκούσης τῆς σπουδαίας ταύτης ὑποθέσεως, ἀκαίριος ἦν ἢ ἐπίδειξις προσβλητικῆς μεγαλοπρεπειᾶς· φρόνιμον εἶνε ἐνίοτε νὰ μὴ ἀψηφῆ τις τὴν δημοσίαν γνώμην.

Ὅθεν ἐδέξασεν ν' ἀναμείνῃ ἀκούμενος εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ χάρτου σχεδιασμὸν καὶ τὴν διαγραφὴν τοῦ μεγαλοπρεποῦς μεγάρου, ὅπερ ἐμελλε ἡμέραν τινα νὰ θαμβώσῃ τοὺς Παρισίους.

Ἡ δίκην ἠκολούθησε τὸν βρῶν αὐτῆς, συγχὰς μεταλλάσσουσα φράσεις, νῦν μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ σπροφομένη, ἄλλοτε δὲ κατ' αὐτοῦ, καὶ οὐδέποτε ἐπερατώθη.

Κατὰ δὲ τὸ διάστημα τοῦτο δύο ἐγεννήθησαν αὐτῷ τέκνα, εἰς οὓς, ὃν ἐκάλεσεν Ἐδγάρδον, καὶ μετὰ δύο ἔτη θυγάτηρ, ἣν ὀνόμασεν Ἰουλίαν.

Τὰ παιδιά ἀνεπτύχθησαν· ἦσαν ἠδὴ ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα ἀρξῆται ἢ ἐκπαίδευσις αὐτῶν. Ὁ Ἐδγάρδος εἰσῆχθη ὡς οἰκτρόφρος εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Καρμηλιτῶν, ἢ Ἰουλία εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἀγγλίδων.

III.

Δὲν παρωρμύθη ὑπὸ πεποιδήσεων θρησκευτικῶν ὁ Γριπὰ, ἵνα εἰσαγάγῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς τὰ δύο ταῦτα ἐκπαιδευτήρια· ἀπὸ πολλοῦ εἶχεν εὐτυχῶς ἀπαλλαγῆ πάσης θρησκευτικῆς προλήψεως.

Ἀλλ' οὐδ' ἐκλογὴ καὶ προτίμησις ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς μεθόδου τῆς διδασκαλίας καὶ ἀγωγῆς, παρῶτερνον αὐτὸν εἰς τοῦτο, καθόσον καὶ ὑπὸ τὴν ἔσπιν ταύτην ἀπόλυτον ἔτρεφεν ἀδιαφορίαν. Ἐπεθύμει μόνον, ἵνα τὰ τέκνα αὐτοῦ εὐρίσκωνται ἐν καθημερινῇ ἀναστροφῇ μετὰ συντρόφων εἰς διασκευμένην τινα ἀνηρότητον κοινωνίαν καὶ συνάψωσι οὕτω σχέσεις ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ, αἵτινες θ' ἀπέβαιναν αὐτοῖς χρήσιμοι βραδύτερον.

Ἄλλ' ἐσφάλῃ ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς αὐτοῦ· πᾶν ἄλλο εἶπεν ὁ Ἐδγάρδος ἢ φίλους καὶ συντρόφους παρὰ τοῖς Καρμηλιταῖς μοναχοῖς· ἀλλ' οὐδὲ ἢ Ἰουλία εἶπεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀγγλίδων φιλικὴν καὶ τρυφερὰν ὑποδοχὴν. Ὁ τε ἀδελφὸς καὶ ἢ ἀδελφὴ σκληρὰν ἔλαβον ἐνταῦθα πείραν ἀληθείας τοῦ ῥήτου, ἀμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα.

Ἐναβρυνόμενοι ἐπὶ τῷ πατρικῷ πλοῦτι καὶ ὀνόματι δὲν εἶχον ἄχρι τοῦδε ἐγκαταλείψει τὴν πατρικὴν οἰκίαν. Ὁ πλοῦτος οὗτος παρῆγεν αὐτοῖς τὴν ἐν ἢ ἔξω πολυτελείαν, τὰ πλοῦσια οἰκήματα, τοὺς ὠραίους ἵππους, οἵτινες περιέφερον αὐτοὺς εἰς τὸ δάσος προκαλοῦντες τὰ θαυμαστικὰ τῶν διαβατῶν βλέμματα, τοὺς πολυαριθμούς ὑφ' ὧν ὑπηρετοῦντο θεράποντας, τὰ προσκήνια ἐν τῷ θεάτρῳ θεωρεῖα καὶ τὰς πολυτελεῖς στολάς. Χάριν τοῦ ὀνόματος, ὅπερ ἔφερον, ἀπήνθον αὐτοῖς εὐσεβάστους χαίρεισμους οἱ προμηθευταὶ παρὰ τοῖς ὁποίοις ἐποίουν τὰς πολλὰς αὐτῶν παραγγελίας· διὰ τὸ ὄνομα τοῦτο συνωθοῦντο τὰ πλήθη τῶν ὑποβαλλόντων αἰτήσεις τῷ πατρὶ αὐτῶν, ὧν ἐπληροῦτο πᾶσαν πρωίαν ὁ ἀντιθάλαμος· ἦσαν τέκνα

ἀνθρώπου ὅστις διεχειρίζετο ἑκατομμύρια, ὅστις ἐδάνειεν εἰς ἡγεμόνας, ὅστις ἐπλοῦτιζε τοὺς ἑαυτοῦ φίλους καὶ κατέστρεφε τοὺς ἐχθρούς αὐτοῦ, τὸν ὅποιον ὡς θεὸν ἰκέτευον καὶ πρὸ τοῦ ὁποίου βαθέως ὑπεκλίνοντο ἄνθρωποι ὀνομαζόμενοι πανίσχυροι· ἐγνώριζον τοῦτο, τὸ ἐβλεπον καὶ τὸ ἠσθάνοντο κατ' ἐκάστην· ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἢ τοῦτο μόνον ἠσθάνοντο καὶ ἐβλεπον.

Ἐμελλον δυστυχῶς νὰ μάθωσι καὶ τι ἕτερον ἐν τῷ οἰκοτροφεῖν. Τὸ ὄνομα Γριπὰ, τὸ συγχύτατα ἐν ταῖς συναναστροφαῖς ἀκούμενον καὶ ἐν ταῖς ἐφημερίσι κατ' ἐκάστην ἀναγραφόμενον, ἦν ἰκανῶς πεφημισμένον, ὥστε καὶ εἰς αὐτὰ ἔτι τὰ παιδιά νὰ μὴ ὑπάρχη ἄγνωστον. Γριπὰ ἀπλῶς θὰ ἐνεποιεῖ ἦττον ἐντύπωσιν, ἀλλὰ Γριπὰ ὁ κλέπτης, ὡς ἐφέρετο, ἐνεποιεῖ αἴσθησιν καὶ διέμενεν ἀλησμόνητον.

Τὸ ὄνομα τοῦτο, ὅπερ ἀπαύτως ἐπανελαμβάνετο μετὰ τοῦ κοσμητικοῦ τούτου ἐπιθέτου, ὑπῆρξεν ἢ κραυγὴ, δι' ἣς ὁ Ἐδγάρδος, ἐγένετο δεκτὸς κατὰ τὴν εἰς τὴν ἀπλήν τῆς διαχύσεως εἴσοδον αὐτοῦ. Ἐν γωνίᾳ τινι ἰστάμενος μετὰ νέων τινῶν ἄλλων μαθητῶν, οἵτινες, ὡς αὐτός, δὲν ἐτόλμων ἔτι νὰ μετάσχῃσι τῶν παιγνίων τῶν λοιπῶν, οὓς οὐδόλως ἐγνώριζον, ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

— Γριπὰ, Γριπὰ.

Ἦγειρε τὴν κεφαλὴν, ἵνα ἴδῃ καὶ ἀκροασθῆ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐτῆς ὄμιλος παιδῶν ἐχόρευον ψάλλοντες.

— Γριπὰ, Γριπὰ ὁ κλέπτης.

Διατί, ἐσκέφθη, προσέθετον τὴν λέξιν „κλέπτης“ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ; Ὅδδεν παρ' οὐδενὸς εἶχεν ἀφαιρέσει τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ οὐδέποτε.

Βεβαίως ἠπατάτο· ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς προτεραίας, ἀφ' ὅτου ἢ μήτηρ αὐτοῦ τὸν εἶχεν ὀδηγήσει παρὰ τοῖς μοναχοῖς καὶ ἀπῆλθεν ἀσπασμένη αὐτόν, ὀλίγον προσεῖχε τὸν νοῦν εἰς τὰ περὶ αὐτὸν συμβαίνοντα· ἦν ὡσεὶ ἐκτὸς ἑαυτοῦ, περίλυπος, ἀνήσυχος, συγκεκνημένος· εἶχεν ἀποκοιμηθῆ, κλαίων· συγχύτατα δὲ ἐγείρετο, μεθ' ὀρμῆς ἀφρηνιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ κακοῦ τινος ὄνειρου, ὑπὸ ἐφιάλτου κατατροχόμενος δι' ὄλης τῆς νυκτός.

Ἐχώρησε μηχανικῶς βήματά τινα πρὸς τὰ πρόσω· αἱ φωναὶ ἐξηκολούθουν.

— Γριπὰ ὁ κλέπτης!

Ἔστη κατάπληκτος καὶ οὐδὲν ἐκ τῶν κραυγῶν τούτων ἐννοῶν ἀλλ' ἐν τούτοις ὑπὸ φόβου τινος ἀορίστου συγκεκνημένος. Εὐρίσκατο ἠδὴ ἐν ἴσῃ ἀποστάσει ἀπὸ τῶν νεηλίδων, οὓς εἶχε καταλίπει, καὶ τῶν παλαιῶν, ἀφ' ὧν ἀπέχετο ἔτι μικρόν. Ὁ Ἐδγάρδος ἦτο παιδίον θαρραλέον ἐδὴ πρὸς τὸν ὄμιλον.

Αἱ φωναὶ ἐπὶ τῇ προσεγγίσει αὐτοῦ ἐπολλαπλασιάζοντο· οἱ τὸν κύκλον ἀποτελοῦντες παρῶτρνον ἀλλήλους, πάντες ἐστράφησαν πρὸς αὐτόν καὶ ἐγχεύαζον αὐτὸν ποικιλοτρόπως μορφάζοντες. Ἐξηγρωμένος καὶ ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐδράξατο ἀπὸ τοῦ βραχίονος ἐνός τῶν φωνασκούντων καὶ ἐκράτησεν αὐτόν.

— Διατί φωνάζετε, Γριπὰ ὁ κλέπτης;

— Διὰ τὰ διασκεδάσωμεν.

— Εἶνε τὸ ὄνομά μου τοῦτο;

Τὸ παιδίον ἀπεσπάζθη καὶ πρὸς τοὺς συντρόφους στραψέ.

— Εἶνε τὸ ὄνομά του· τὸ ἀναγνωρίζει.

Φοβερός ἐξερράγη ἀλαλαγμός.

Ὁ Ἐδγάρδος, συνεσπασμένος ἔχων τὰς πυγμὰς ἐμελλε νὰ ῥιφθῆ κατὰ τοῦ ὀμίλου, ὅπότε μοναχὸς ὑπὸ τῶν κραυγῶν ἐκινούμενος ἐπενεβῆ, ἵνα ἐπιβάλῃ σιωπὴν· καὶ σχεδὸν ταυτοχρόνως ἤχησεν ὁ κώδων τῆς εἰς τὸ μελετητήριον ἐπανόδου.

Ὁ Ἐδγάρδος ἐκαθέσθη εἰς τὴν θέσιν του· ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὸ ἔργον ἔμενεν ἀσυναίσθητος, ὡς ὑπὸ σφοδρᾶς διαταραχθεὶς προσβολῆς, προσπαθῶν καὶ διερωτώμενος ἵνα ἐνοήσῃ τίνος ἔνεκεν αἰτίας ἐμαίνοντο οὕτω κατ' αὐτοῦ, ἐνῶ οὐδὲν εἶχε πράξει οὐδὲ εἶπει. Διατί αἱ κραυγαὶ „Γριπὰ ὁ κλέπτης“;

Ἄλλ' ὅσοι πλέον προσεπάθει νὰ μαντεύσῃ τούτου τὴν αἰτίαν, τόσοι πλέον διηπόρει ἐπὶ τῷ παθήματι· ἔστιν ὅτε ῥίγος διέσειεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῶν ποδῶν τὸ σῶμα αὐτοῦ· εἶτα αἰφνης δάκρυα ἀνέβλυσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ κατέπεσον ἐπὶ τῶν τετραδίων του.

— Διατί κλαίεις; ἠρώτησεν αὐτὸν χαμηλῆ τῇ φωνῇ ὁ παρακαθήμενος παῖς.

Ἐταπείνωσε τὰ ὄμματα σιγῶν καὶ ἀποστρέφων μικρὸν τὴν κεφαλὴν.

— Διότι σὲ ἀπεκάλεσαν „Γριπὰ ὁ κλέπτης“, ναί;

— Διατί μὲ ὠνόμασαν τοιουτοτρόπως;

— Διότι τοῦτο εἶνε τοῦ πατρὸς σου τὸ ὄνομα.

— Δὲν εἶνε τοῦτο τοῦ πατρὸς μου τὸ ὄνομα.

— Μάλιστα· ὄλος ὁ κόσμος τὸν ὀνομάζει κλέπτην.

— Δαχμὲ καὶ Γριπὰ, φλυαρεῖτε· εἶπεν ὁ ἐπιτηρητής.

Ὁ Ἐδγάρδ ἐσίγησεν· εἶχεν ἠδὴ ἐσχηματισμένην τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

Τὴν κυριακὴν ἐξήτησε παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ τὴν χάριν, ἵνα μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον παρὰ τοῖς Καρμηλιταῖς· εἰς οἰανδήποτε ἄλλην σχολὴν ἤθελεν αὐτὸν εἰσαγάγει θὰ μετέβαιεν ἀγογγύστως καὶ προθύμως θὰ ὑπήκουεν αὐτοῖς· τὰ πάντα θὰ ἐπράττειν, ἦρκει μόνον ν' ἀποσύρωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς σχολῆς ἐκείνης· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε τὴν ἀπολογία τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἀπήρθηεν αὐτοῖς τὴν τοιαύτην παράκλησιν. Ἡ αἴτησις αὐτοῦ δὲν ἐγένετο δεκτῆ. Ἰδιοτροπία παιδὸς ποθήσαντος τὴν πατρικὴν οἰκίαν! Ἐπέμεινεν, ἰκέτευσεν, ἔκλαισεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξηκολούθει ἀποκρύπτων τὰ γενόμενα, ἄπερ ἠσχύοντο νὰ ὁμολογήσῃ, οὐδὲν κατάρθωσεν, ἢ τὴν ἀπότομον τοῦ ἀγανακτήσαντος πατρὸς ἄρνησιν, ἐν ᾗ ἢ μήτηρ τρυφερῶς ἐπέπληττεν αὐτόν.

— Εἶνε παιδαριώδες ὅ,τι ζητεῖς· εἰς οἰανδήποτε ἄλλην ἤθελες εἰσαχθῆ σχολὴν, δὲν θὰ εἴμεθα ὀλιγότερον κεχωρισμένοι.

— Δὲν εἶνε τὸ αὐτό.

— Κατὰ τί;

ὦ! ἐὰν ἠδύνατο νὰ ὀμιλήσῃ!

Θὰ ἦτο λοιπὸν ἠναγκασμένος ν' ἀκούη τὰς φωνὰς „Γριπὰ ὁ κλέπτης“, χωρὶς νὰ δύναται νὰ κλείσῃ τὸ στόμα τῶν ὑβρίζοντων αὐτόν;

Δι' ὄλης τῆς ἐβδομάδος ἀπησχόλησε τὸν νοῦν αὐτοῦ μελετῶν τίνι τρόπῳ θὰ ἠδύνατο τὸν μὲν πατέρα αὐτοῦ νὰ ἐκδικήσῃ, νὰ ὑπερασπίσῃ δὲ ἑαυτόν. Τὴν ἐπομένην κυριακὴν δὲν ἐξήτησε πλέον ν' ἀποσύρωσιν αὐτόν ἀπὸ τῶν Καρμηλιτῶν, ἀλλὰ παρεκάλεσε τὴν μητέρα νὰ τῷ ἐπιτραπῆ, ὅπως λαμβάνῃ ἰδιαίτερα μαθήματα γυμναστικῆς· ὑπῆρχον οἱ διδασκόμενοι ταύτην μαθηταί, ἦτο δὲ εὐχάριστον τὸ μάθημα καὶ ὠφέλιμον ἄλλως τε τῇ ὑγείᾳ· ἢ χάρις τῷ ἐχορηγήθῃ παρασχρήμα.

Καὶ τότε ἐπεδόθη ἰδιαζόντως καὶ μετὰ πάθους καὶ μανίας εἰς τὴν ἐν τῇ ἀγγλικῇ καὶ τῇ γαλλικῇ πυγμαχίᾳ ἐξάσκησιν· ἐν βραχεὶ ἀπέκτησεν ἰσχυρὸν μύωνων ἀξιοσημείωτον ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ καὶ ὅταν μετ' οὐ πολὺ συνέβῃ ν' ἀκούσῃ πάλιν περὶ αὐτόν τὴν κραυγὴν, „Γριπὰ ὁ κλέπτης“, τόσοι καλῶς ἔκλεισε τὰ στόματα τῶν φωνασκούντων, ὥστε τὸ πρᾶγμα προὐκάλεσε τὴν ἀπὸ τῆς σχολῆς ἐκείνης ἀποπομπὴν αὐτοῦ.

Εἰσῆχθη τότε εἰς τὴν σχολὴν τῶν Ἰησουιτῶν· δὲν παρημέλησεν οὐδ' ἐνταῦθα τὸ μάθημα τῆς πυγμαχίας καὶ ἀπέβῃ ὁ ἄριστος τῶν τῆς ὀπλομαχίας μαθητῶν. Πολλάκις τῷ ἐφάνη ὅτι ἤκουσε νὰ ψιθυρίζωσι μακρὰν αὐτοῦ „Γριπὰ ὁ κλέπτης“, ἀλλ' οὐδέποτε ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ τοῦτο μεγαλοφῶνως, οὐδὲ νὰ τῷ ἀπευθύνῃ τὴν ὕβριν κατὰ πρόσωπον.

Ὅταν μετὰ δύο ἔτη, ἢ ἀδελφὴ αὐτοῦ Ἰουλία ἐδέξασε νὰ καταλίπῃ ὡσαύτως τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ἵνα εἰσελθῇ εἰς τὴν σχολὴν τῶν Ἀγγλίδων, δὲν ὑπεδέχθησεν αὐτὴν διὰ τῶν ὑβριστικῶν ἐκείνων φωνῶν, αἵτινες τοσοῦτον εἶχον καταλίπει τὸν Ἐδγάρδον ἐν ἀρχῇ, ἀλλ' αἴτιον τούτου ἦν ὅτι ἄλλως ἐστὶν ὁ τρόπος τοῦ φέρεσθαι παρὰ

τοῖς κοράσις καὶ οὐχὶ ὅτι τὸ ὄνομα „Γριπὰ ὁ κλέπτης“ ἦν ἄγνωστον αὐτοῖς. Οὕτε κατεδίωξαν οὕτε κατετάραξαν αὐτὴν δι' ὑβριστικῶν ἐπιθέτων, ἀλλ' ἡσύχως καὶ παιγνιωδῶς προσεκόλλησαν αὐτῇ τὸ παρωνύμιον „Ἀγρίππη“, καὶ ὅταν ὁ λόγος ἦν περὶ αὐτῆς, τὴν ὑπεδείκνυον μετὰ χλευασμοῦ καὶ περιφρονήσεως διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦτου, ὅπερ ἐγένετο τὸ ἐν τῇ μονῇ διακριτικὸν αὐτῆς ὄνομα.

Ἐπὶ μακρὸν δὲν ἰδύνατο νὰ νοήσῃ τί τοῦτο ἐσήμαινε, θλιβομένη διὰ τὴν κολόβωσιν ταύτην, ἤτις τὴν ἐξητυτέλιζεν ἐν τῇ εὐπροσποβλήτῳ αὐτῆς ὑπερηφανίᾳ.

Ἄλλ' ἡμέραν τιὰ εὐσπλαχνὸς τις φίλη τὴν ἐφώτισε περὶ τῆς σημασίας τῆς προσβολῆς, ἣ δὲ ἐπὶ τούτῳ λύπη αὐτῆς δὲν ὑπῆρξεν ὀλιγώτερον καίρια τῆς τοῦ ἀδελφοῦ.

Μὴ δυναμένη νὰ ἐκμάθῃ οὕτε τὴν πυγμαχίαν, οὕτε τὴν ὀπλομαχίαν, ἵνα ἐκδικήσῃ ἑαυτήν, δι' οὗ τρόπου ἐπραξέε τοῦτο ὁ Ἐδάρδος, ἔμαθε νὰ χρησιμοποιοῦ τὴν γλώσσαν καὶ νὰ καταφέρῃ διὰ τοῦ ὄπλου τοῦτου τραύματα τόσῳ ὀδυνηρά, ὅσω καὶ τὰ ὑπὸ τῆς πυγμαχῆς ἢ τοῦ ξίφους προξενούμενα. (Ἐπεταὶ συνέχεια.)

Η ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΑ.

(Μετὰ εἰκόνας.)

Ρώμη καὶ εὐγένεια μαρτυροῦσι περὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς φυγατρῆς τοῦ Μαυροβουνίου, ἣν ὁ χωστὴρ τοῦ Γεωργίου Βαστάζ ζωηρῶς ἀπετύπωσεν. Ὁ καλλιτέχνης ἀπέκρυψεν ἐν τῇ ζωγραφίᾳ τὸ θαυμάσιον ζῆθος τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Μαυροβουνίας, διότι ἐν τῷ βλέμματι αὐτῆς ἀποκαλύπτεται βαθθὺ μελαγχολία ἀσθημα, διότι ἡ τόχῃ τῆς γυναικὸς τῆς χώρας ταύτης εἶνε λίαν σκληρά, ὡς ἐπιμαρτυρεῖ τὸ συγκινητικώτατον ἀδόμητον ἄσμα „Τσερνακόρκε“.

Μαῦρα βουνά, μὲ τὴν κορυφὴν τὴν πολυχρονισμένην
ἄχ! τὴν καρδιά μου μοιάζετε, ποῦ 'ν' πάντα βοουκωμένη.
Βουνά, θὰ σὰς ἀφῆσουνε ἢ παγωνιάς, τὰ γιόνια,
μὰ τῆς καρδιάς μου τοὺς καύμους, δὲν τοὺς νικοῦν τὰ χρόνια.

Ἐνθὲν παρὰ τοῖς λοιποῖς σλαβικοῖς λαοῖς ἡ γλυκεία καὶ πραῦντικὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπιρροή ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐξήγαγε τὴν γυναικα ἀπὸ τῶν βαρβαρικῶν χρόνων καὶ μετέπλασαν εἰς ἰστίμους καὶ κανονικὴν σύντροφον τοῦ ἀνδρός, παρὰ τοῖς Μαυροβουνίοις ἐπικρατεῖ εἰσέτι κατάστασις δυσάρεστος, ὃ δὲ Μαυροβούνιος ὁ ἀγέρωχος δεσπότης αὐτῆς.

Αἱ Μαυροβούνια ἐπιτελοῦσι καὶ σήμερον ἔργα, ἅτινα ἰδιάζουσι τοῖς ἀνδράσι, ἀπάδουσι δὲ τοῖς ἡθεσι τοῦ παρόντος αἰῶνος. Οὕτω βλέπει τις πολλάκις Μαυροβούνιον νοηλῶς καὶ ἀμερίμωτος διαπηδῶντα τοὺς βράχους ἢ καθήμενον ἐπ' αὐτῶν καὶ καπνίζοντα μετὰ κλασικῆς οὐτως εἰπεῖν ἀγερωχίας, ἐνθὲν ἡ σύζυγος αὐτοῦ κεκρυφαῖα ὑπὸ φόρτον ξύλων κατέρχεται μετὰ προσοχῆς τοὺς ἀποτόμους βράχους, ὅπως κομίσῃ ταῦτα οὐκ ἄεδα.

Βάρη ἱκανὰ φέρουσα ἐπὶ τῆς ῥάχως αὐτῆς ἀκολουθεῖ πολλάκις τῷ συζύγῳ αὐτῆς εἰς τὴν ἀγοράν, ἢ ἐλαύνει τὴν δάμαλιν ἢ τὸν μόσχον, ἐνθὲν ὁ σύζυγος τὰς χεῖρας ὄπισθεν συμπελεγμένης ἔχων βαδίζει ἐλευθέρως καὶ ἀφροντῆς. Ἡ ἐργασία, φρονοῦσι, δὲν ἀρμόζει τῷ ἥρωϊ, τῷ πολεμιστῇ.

Ἄλλα ταῦτα πάντα δὲν δεικνύουσι ὅτι ὁ Μαυροβούνιος δὲν σέβει τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ δὲν ἀγαπᾷ. Οὐαί τῷ ξένῳ τῷ προσβάλλοντι αὐτὴν! Ἡ ἐκδικησις θὰ ἐπέλθῃ ἀναπόδραστος. Ἡ ἱερὰ αὐτῆ ἐκδικησις ἢ ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς οἰκογενείας γυνομένη ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας διατηρηθεῖσα, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐκηρύχθη πανηγυρικῶς τῷ τρόπῳ ὡς ἀποπερατωμένη μετὰ Μαυροβουνίων καὶ Ἀλβανῶν διὰ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου. Ὁ εὐφυῆς τοῦ Μαυροβουνίου ἡγεμὼν Νικόλαος, ὅστις τυγχάνει ὢν σύγχρονος καὶ κάλλιτος ποιητῆς καὶ ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἔθηκε τὸ ἀξιωμα „ὁ ἡρωϊκὸς λαός, δεῖται ἥριος ἀρχηγοῦ“, ἀπεθεώθη ὑπὸ τῶν ὀπῶν αὐτοῦ. Οὗτος κατώρθωσε τὸν εἰς τὰς ἀρχαίας παραδόσεις αὐτοῦ ἰσχυρῶς προσπεπαταλευμένον λαὸν νὰ μετενέγκῃ διὰ τοῦ μέσου τούτου εἰς τὰς τάξεις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ.

Δυσχερέστερον ὅμως κατορθοῖ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἡγεμὼν τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς Μαυροβουνίας. Πολλάκις ἐπέρχεται αὐτῷ νὰ μεριμνήσῃ σπουδαιότερον, ἀλλὰ προσκρούει. Ὅταν ὁ ἡγεμὼν ὀφθῇ μετὰ τῆς συζύγου ἐφ' ἀμάξης εἰς περίπατον ἐξερχόμενος, οἱ Μαυροβούνιοι μειδιῶσι ἐμπαικτικῶς.

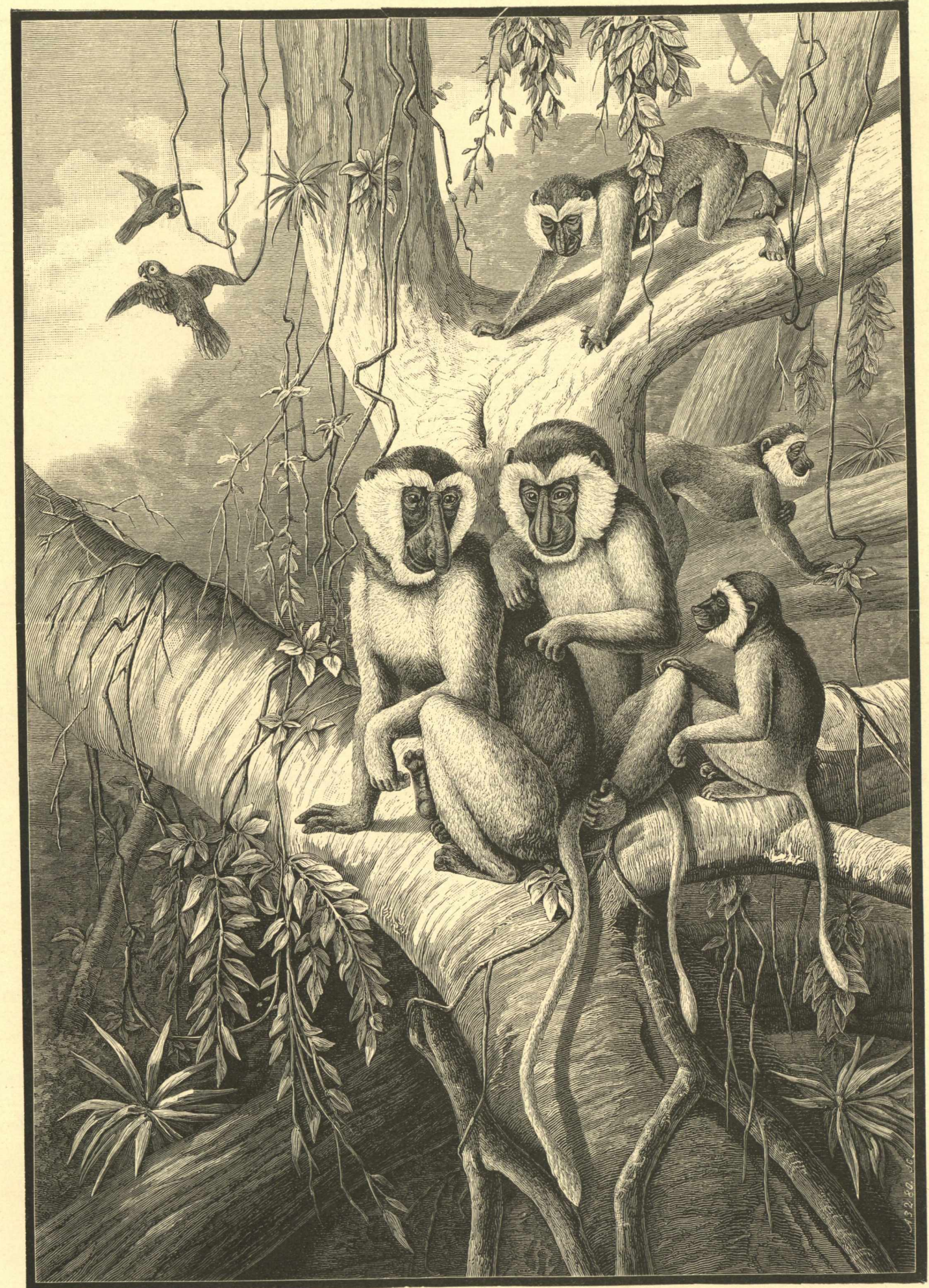
Ὁ καλλιτέχνης παρίστησι τὴν Μαυροβουνίαν ἐν τῇ χαρακτηριστικῇ ταύτῃ θέσει. Ἐπὶ βράχῳ στηριζομένη ἀτενίζει πρὸς τοὺς φάραγγας τῶν ὀρέων τῆς γενεθλίου αὐτῆς πατρίδος.

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ Η ΠΡΟΒΟΣΚΙΔΟΦΟΡΟΣ.

(Μετὰ εἰκόνας.)

Ποικίλα, ὡς γνωστόν, εἰσὶ τῶν πιθήκων τὰ γένη. „Κατὰ τὸν Βυρφῶνα, ἐὰν πρέπει νὰ κρίνῃ τις ὀδηγούμενος ἐκ μόνῃς τῆς μορφῆς, ὁ πιθήκος ἰδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ποικιλία τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλ' οἰαδήποτε διαφορὰ ὑπάρχῃ καὶ ὅση κἂν ὑποτεθῇ μικρὰ μετὰ τοῦ Ὀττεντότου καὶ τοῦ πιθήκου, τὸ μεσότοιχον, ὅπερ χωρίζει αὐτὸν εἰς ἄπειρον, διότι ἐντὸς μὲν πληροῦται ὑπὸ τοῦ λογικοῦ, ἐκτὸς δὲ ὑπὸ τοῦ προφορικοῦ λόγου.

Ὁ περιεργότατος τῶν πιθήκων τοῦ παλαιοῦ κόσμου εἶνε ὁ διακρινόμενος ὑπὸ τὸ ὄνομα, πρεσβύτης ὁ προσωπίδοφόρος ἢ προβοσκιδοφόρος, οὗτινος εἰκόνα παρέχομεν ἐν σελ. 153. Ὁ πιθήκος οὗτος ἀνήκει εἰς τὸ γένος τῶν σεμνοπιθήκων, οἷτινες διαφέρουσι τῶν κερκοπιθήκων μόνον, διότι στεροῦνται τῶν θησαυριστικῶν γνάθων, εἰσὶ δὲ κάτοικοι τῶν Ἰνδιῶν. Ὡς ἐκ τῆς ὀνομασίας του δηλοῦται ὁ προβοσκιδοφόρος πιθήκος εἶνε ἀξιοσημείωτος διὰ τὸ ἑκτακτον μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα τῆς ῥίνος. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἰθαγενῶν τῆς ἐν ἡ Ἰνδιῶν χώρας, ὅταν πηδᾷ, κρατεῖ τὸ ὄργανον τοῦτο διὰ τῶν δακτύλων του, ἵνα προσυλάττῃ, ὡς φαίνεται, αὐτὸ ἀπὸ τῶν κλάδων. Ἡ ὄψις αὐτοῦ δὲν εἶνε τὸ παράπαν θελκτικῆ, ὅταν δὲ ἐμβαπτισθῇ εἰς οἰνόπνευμα ἐπὶ τινα καιρὸν, ἡ ἀσχημία αὐτοῦ ἀποβαίνει ὄλως ὑπερφυσικῆ. Τὸ μήκος αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῆς οὐρᾶς εἶνε περίπου 4 ποδῶν καὶ 4 δακτύλων· τὸ δὲ χρῶμα ἀμμόχρουν ἐκτὸς τῶν παρειῶν, αἷτινες εἰσὶ κίτρινα καὶ τινος κωρίδος κίτρινης ὑπεράνω τῶν ὤμων.

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ Η ΠΡΟΒΟΣΚΙΔΟΦΟΡΟΣ.
Κατὰ ἰχνογραφίαν τοῦ Jean Bungartz.

ΓΑΜΗΛΙΑ ΔΩΡΑ.

I.

πό των χρόνων ἤδη τοῦ Ῥοδίου κωμικοῦ Ἀντιφάνους, εἰπόντος περὶ τινος, ὅστις εἶχε νομφευθῆ „Καλέ, τί λέγεις! ἐνομφευθῆ αὐτός, τὸν ὅποιον ἀφήκα ζῶντα καὶ περιπατοῦντα;“¹⁾ πόσα ἕως σήμερον δὲν ἐλέγχθησαν περὶ τοῦ γάμου φέροντα τὸ ἐπίχαρι τῆς λεπτῆς σατύρας ἄρτυμα;

Μικρὰν τούτου συλλογὴν προσφέρομεν τοῖς νεονύμφος ὡς γαμήλια δῶρα· ἀλλ' οὐδὲν τὸ κωλοῦν τοῦς γαμβροὺς νὰ μετατρέψωσιν αὐτὰ εἰς κομβολόγια· δὲν εἶναι τὸ κομβολόγιον ὁ πιστὸς σύντροφος, μεθ' οὗ προσεχόμεθα καὶ μετροῦμεν τὰς μετανοίας, καὶ δὲν ἐλέγχῃ ἔτι „Γάμος καὶ Μετάνοια εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτό;“

Ἄρχόμεθα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.
A tout seigneur tout honneur.

Κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ, — διότι σοφία λαῶν ἐκλήθησαν αἱ παροιμίαι — ἐμβλέπουσαν τὸν δάκτυλον τῆς Προνοίας ἐν τῷ γάμῳ:

Οἱ γάμοι εἶναι γραμμένοι 'ς τὸν οὐρανόν,
Les mariages sont écrits dans le ciel.

Δι' ὃ καὶ νεάνης (ι), ἦτις εἶχε δικαίωμα εἰς Γερουσίαν ἢ τοῦλάχιστον εἰς Συμβούλιον Ἐπικρατείας, ἔλεγε μετὰ πικρίας πρὸς φίλην: „Θὰ ἰδῆς, ἀγαπητή μου, ὅτι ἂν οἱ γάμοι εἶναι γραμμένοι 'ς τὸν οὐρανόν, ὁ ἰδικὸς μου θὰ βρεθῇ 'ς τὴν τελευταία σελίδα.“ Ἄλλῃ δὲ πάλιν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἰδίου πατρὸς, ὅστις εἶχε πάντοτε ἀποποιηθῆ νὰ ἐκδώσῃ αὐτὴν εἰς γάμον, εἰ καὶ αὐτὴ πολλὴν εἶχε τὴν ὄρεξιν νὰ ὑπανδρευθῆ, ἔκραζε στεναζόουσα: „Ὁ θεὸς νὰ κάμῃ νὰ μὴ ἰδῆ ὁ πατήρ μου ἐκεῖ ἐπάνω τὸ κατάστιχο, ποῦ εἶναι γραμμένος ὁ γάμος μου· θὰ ἦτο καλὸς νὰ ἐξορίσῃ τὴν σελίδα.“

Ἄδικος ὅμως ἡ καλὴ ἐκείνη κόρη ἐμέμφετο τοῦ σεβαστοῦ αὐτῆς πατρὸς· ὁ συνετὸς γονεὺς εἶχεν ἀκούσῃ ὅτι τότε μόνον ὁ γάμος ἐπιτυχάνει, ὅτε ὁ ἀνὴρ εἶναι κωφός, ἢ ἡ σύζυγος βωβή· ἢ δὲ κόρη ἦτο κωλίστατη — λάληθρον θῆλυ γένος — καὶ ἐτελεύτησεν ὁ τάλας πρὶν ἢ εἶρη αὐτῇ κατάλληλον κωφὸν ἦτο θείοκωφον.

Ὁ συνετὸς οὗτος πατήρ ἐνθυμίζει με τὸν εὐσεβεστάτον ἐκείνον, ὅστις, τὴν φιλαργυρίαν ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς εὐλαβείας τιθέμενος, ἐπανελάμβανε συνεχῶς τὴν ἐν ὄρα γάμου κόρη αὐτοῦ τοῦς λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου:²⁾ „Ὁ νομφευόμενος πράττει καλῶς ἀλλ' ὁ μὴ νομφευόμενος πράττει καλλίτερα“· πρὸς ὃν ἐκείνη ἀπεκρίνετο: „Πάτερ, πράξομεν τὸ καλὸν καὶ ὁ δυνάμενος ἄς πράξῃ τὸ καλῆτερον“. Ἀλλὰ καὶ ταύτης ὁ γάμος ἦτο ἀναγεγραμμένος ἐν τῇ τελευταία σελίδι τοῦ οὐρανοῦ βιβλίου.

Κατὰ τὸν σοφὸν Σολομώντα³⁾: Οἶκον καὶ ὑπαρξίν μερίζουσι πατέρες παισὶ, παρὰ δὲ Κυρίου ἀρμόζεται γυνὴ ἀνδρὶ. Καὶ ὁ Σολομὼν κἀτι ἤξευρε βεβαίως, διότι στενάς διεστρίφει σχέσεις πρὸς τὸν οὐρανόν· ὁ Κύριος ἠρῶσαι νὰ ἐπιφαίνηται αὐτῷ καθ' ὕπνου καὶ ἔρωτᾷ αὐτὸν τί ἀγαπᾷ;⁴⁾ Περιεργὸς ὅμως ἡ ἰδιοτροπία αὐτῆ των θεῶν, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, νὰ ἐπιφαίνονται τοῖς ἀνθρώποις πάντοτε τὴν νύκτα, ὅτε οὗτοι κοιμῶνται, καὶ οὐδέποτε τὴν ἡμέραν, ὅτε οὗτοι ἐγρηγοροῦσιν. Ἴσως ἢ καθ' ὕπνου ἐμφάνεια νὰ εἶναι τὸ incognito τῶν θεῶν· καὶ σεβασθῶμεν αὐτὸ ὡς πάντα τὰ incognita.

¹⁾ Παρ' Ἀθην. Π', ἀρχ. σελ. 559.
²⁾ Α' Πρὸς Κορινθίους, Ζ. 28.
³⁾ Παροιμ. ΙΘ', 14.
⁴⁾ Γ' Βασιλ. Γ', 5 Θ', 2.

Καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἴταλοὶ συμφωνοῦσιν ἐνταῦθα πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Γάλλους, — δὲν ἔθυνε τὰ τῆς Ἰταλίας ὁ κ. Κρίσπης ὅτε ἐπλάσθη ἡ παροιμία —, λέγοντες:

Γάμος καὶ Ἄρχων οὐρανόθεν προωρισμένοι,
Nozze e Magistrato
Del ciel è destinato.

Ἄλλ' ἂν οἱ γάμοι εἶναι ἀναγεγραμμένοι ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς λέγει τὸ λόγιον, ὡς δὴλον ἐκ τοῦ Σολομώντος, τίς ἄρα γε ὁ ἔχων ἐν τῷ Παραδείσῳ τὴν ἐπιστάσιαν αὐτῶν; τίς ὁ κρατῶν τὸ ποτήριον βιβλίου καὶ ἀποσπῶν ἐκάστοτε τὸ φύλλον τοῦ μέλλοντος νὰ τελεσθῆ ἐπὶ τῆς γῆς γάμου; ὁ ἄγιος Νικόλαος, ἀπαντῶσι μᾶ φωνῇ αἱ Γαλλίδες κόραι ἰδίᾳ δὲ αἱ ἄφερνοι, — αἱ πολυφερνοὶ φρουσιν ἄλλον πάτρωνα πολλῶ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἰσχυρότερον, τὸν θεὸν Πλοῦτον —, ἐπικαλοῦμεν τὸν ἄγιον ἐν ταῖς Λιτανείαις τῶν ἐρωτευμένων καὶ ψάλλουσαι:

Patron des filles, saint Nicolas,
Mariez-nous, ne tardez pas.

Ὁ ἄγιος Νικόλαος, λέγει καὶ ὁ τοῦ Οὐδριγιλίου μεταφραστῆς, ὁ κατὰ τὸ 1784 ἐνθουσιώδης ἐπισκόπητος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ τρυφερὸς Γάλλος ποιητῆς Ἰάκωβος Δελλίλ¹⁾ ᾄδων:

Le grand saint Nicolas dont l'oreille discrète
Ecoute des amants la prière secrète,
Qui, des sexes divers le confident chéri,
Donne à l'homme une épouse, à la femme un mari.

Ἀλλὰ πόθεν ἐγενήθη παρὰ Γάλλους ἡ δημώδης αὕτη πίστις, ὅτι ὁ ἄγιος Νικόλαος εἰσακούει τῶν μυστικῶν δεήσεων τῶν ἐραστῶν διδὼν εἰς τὸν ἀνδρα γυναῖκα καὶ εἰς τὴν γυναῖκα ἄνδρα; Ἄναντηρῆτος ἐκ τοῦ βίου αὐτοῦ, ἔνθα λέγεται ὅτι, ἐπίσκοπος ὢν Μύρων, ὑπάνδρευσε τρεῖς πτωχὰς κόρας, προκίσας διὰ τρόπου μυστηριώδους, οἰοεὶ θαυματουργοῦ, καὶ σώσας ἐκ τῶν κακοβούλων σχεδίων τοῦ πατρὸς αὐτῶν, προτιθεμένου, ὡς ἐκ τῆς ἀνεχρείας, νὰ ἐκμεταλλευθῆ αὐτὰς εἰς ἀκολασίαν ἐξώθων.²⁾ Ἄλλ' ἡ δημώδης αὕτη πίστις δὲν μαρτυρεῖ ὅτι αἱ Γαλλίδες εἰσιν εὐσεβεστεραι τῶν Ἑλληνίδων ἄτε ἀναγινώσκουσαι τοὺς βίους τῶν Ἁγίων;

Δυστυχῶς ἡ μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς συγκοινωνία μεγάλη ὑστερεῖ ὡς πρὸς τὴν ἐντέλειαν· πολλὸ ἔχει εἰσέτι τὸ Ἑλληνικόν, πολὺ τὸ θᾶ, ὡς τὰ πλείεστα ἐν Ἑλλάδι — θὰ πλακοστρωθῶσιν οἱ ὁρμοὶ, θὰ ἐκλείψῃ ὁ κοινοτόπος, θὰ ἔχομεν ἀφθονον ὕδωρ, θὰ φτυεθῶσι δένδρα, θὰ προστεθῶσι φανοὶ, θὰ γείνουσι αἱ Ἀθῆναι Παρίσι, πάντα θὰ —, δι' ὃ καὶ τὰ τοῦ γάμου φύλλα πολλοὺς διερχόμενα σταθμοὺς πρὶν ἢ περιέλθωσιν εἰς τὸ Ἥσαϊα χόρευε, περιπλανῶνται καθ' ὁδόν, ὡς ἄλλοτε τὰ συστημένα γράμματα ἐν τῷ ἡμετέρῳ ταχυδρομείῳ, καὶ πίπτουσιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Διαβόλου, θηρευόντος τὰ τοιαῦτα καὶ σπεύδοντος νὰ ἐγγράψῃ πολλὰς ὑποθήκας ἐπὶ τῶν γάμων τούτων. Καὶ οὗτος ὁ λόγος, δι' ὃν τινες ἐπιπολαίως κρίνοντες, κακίζουσι τὸν γάμον λέγοντες ὡς ὁ Ριβάρδλ ὅτι „ὁ γάμος διαδέχεται τὸν ἔρωτα, ὡς ὁ καπνὸς τὴν φλόγα, ἢ ὡς ὁ Βόρυν ὅτι“ γεινᾶται ἐκ τοῦ ἔρωτος ὡς τὸ ὄξος ἐκ τοῦ οἴνου, ἢ ὡς ἄλλος ὅτι εἶνε „ὁ τάφος τοῦ ἔρωτος“ ἢ ὡς ἄλλος „λαχίστον, ἐν ᾧ πολλὰ εἰσὶ τὰ λευκὰ γραμμάτια καὶ ἐν μόνον τὸ γεγραμμένον, τὸ τυχηρόν.“ Ἀλλὰ τί πταίει, παρακαλῶ, ὁ γάμος ὅστις ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ παραδείσου, τί . . .

¹⁾ Τὸν ἐνθουσιασμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν Ἀθηνῶν πᾶν ἐπιχαρίτως ἐξεδήλωσεν ἐπιστέλλων πρὸς τινὰ ἐν Παρισίαις κυρίαν Mme de Vaines, αἱ δὲ ἐντοπιώσεις αὐτοῦ ἐν Θεραπεύσει, ἔνθα ἐπὶ ἑτῆ διέμεινε, θεώμενος τὰς ἀπαραμίλλους τοῦ Βοσπόρου καλλονὰς, ἀποτυπῶνται ἐν τῷ ποιήματι αὐτοῦ Imagination.
²⁾ Ἐν τῷ ποιήματι Pitie τῆς πρώτης ἐκδόσεως (1805), τοῦ τετραστιχίου καταρηγθέντος ἐν ταῖς ἐπομέναις.

— Καὶ τὸ ξύλο βγήκε ἀπ' τὸν Παράδεισον.
— Αὐτὰ τὰ λέγουσι αἱ κακαὶ γλώσσαι.

Τὶ πταίει ὁ ἀθῶος γάμος ἂν τὸ οὐρανιον φύλλον πορείας εἰς τὴν χώραν τοῦ ὑμεναίου πίπτῃ, ἐλλείψῃ τακτικῆς συγκοινωνίας εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Διαβόλου καὶ ἂν οὗτος καλπονοθεύῃ τὸ δρομολόγιον καὶ τὸ ἀτυχεὸς ἀνδρόγυνον εὐρίσκη ἀντὶ τοῦ παραδείσου τὴν κόλασιν; Ἐλπίζομεν ὅτι βελτιομένης τῆς συγκοινωνίας τὰ κακὰ ταῦτα θὰ ἐκλείψωσιν καὶ ὅτι τὰ φύλλα θὰ πίπτωσι κατ' εὐθείαν ἀπὸ τῆς χεῖρός τοῦ ἁγίου Νικολάου εἰς τὸ καλυμμαύχι τοῦ Παπᾶ.

Ὅτι δὲ ὁ θεοκατάρτος εἰσδύει εἰς τὸν θάλαμον καὶ ἐπιβουλεύει τὴν εὐδαιμονίαν τῶν συζύγων, μαρτυρεῖ ἔκπαλαι αὕτη αὕτη ἢ Γραφή διὰ τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης ἱστορίας τοῦ Ἀσμοδαίου, ἐξολοθρευόντος τὴν πρώτην τοῦ γάμου νύκτα, τὸν ἓνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, τοὺς ἑπτὰ νομφίους τῆς ἀτυχοῦς κόρης τοῦ Ραγουήλ, τῆς ἀνδρολογοῦς Σάρρας. Τωβία, Τωβία, ὅποιος ὁ θαυματουργὸς ἐκείνος ἰχθύς, δι' οὗ κατόρθωσας — καπνίζων ἐπὶ τῆς τέφρας τῶν θυμαμάτων τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἦπαρ αὐτοῦ — νὰ ἐκδιώξῃς ἐκ τοῦ νομφώνος Σου τὸ πονηρὸν δαιμόνιον, ὅπερ εἶχεν ἐξολοθρεῖσθαι τοὺς ἑπτὰ προκατόχους Σου. Τωβία, Τωβία! ἔφρας, εὐλογημένε εἰς τὸ βῆμα τῆς ζωῆς σου, τοῦ κεφατῆρου δαιμόνος τὸ ἀντιδαιμόνιον, τὸ ἀντιφάρμακον καὶ ἀπεσιώπησες τοῦ σωτήρος ἰχθύος τὸ ὄνομα; οἶα ἐγγληματικὴ ἀμέλεια! οὐδόλωες ἐδείχθης φυλάειν ἄνθρωπος! πόσας καὶ πόσας σεβαστάς κυρούλας δὲν θὰ ἐσωξες ἐκ τοῦ φόβου τοῦ Διαβόλου, νᾶχης τὴν κατὰρα των! καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ Γραφή διδάσκει ὅτι μετὰ τὸ κάπνισμα τὸ ἐν τῷ νομφῶνι ἐμφωλεῖτον δαιμόνιον „ὡς ὠσφράσθη τῆς ὁσμῆς ἔφυγεν εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς Αἰθύτου καὶ ἔδησεν αὐτὸ ὁ Ἄγγελος.“¹⁾ Δυστυχῶς ἢ Γραφή δὲν λέγει ὅτι τὰ δεσμὰ ἦσαν ἰσόβια, ὅθεν ἔπεται ὅτι ἦσαν πρόσκαιρα καὶ ὅτι ἔκτοτε λυθὲν εἰσδύει πάντοτε εἰς τοὺς νομφίους θαλάμους μετατρέπων τὸν μῆνα τοῦ μέλιτος εἰς μῆνα ὄξους ἢ σκευωρῶν κατὰ τῆς εὐδαιμονίας τῶν συζύγων.

Φυσικὸν δὲ τοῦτο· ὁ Διάβολος εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιπολιτεύσεως — θὰ ἐλεγε τις αὐτὸν ἐξ Ἑλλήνων ὀρμώμενον — ἀεὶ πρὸς τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀντιπράττων. Μόλις ὁ θεὸς ἔπλασε τὰς ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος εὐθὺς ὁ Διάβολος ἐπενόησε τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα. Ὁ θεὸς ἐνεπαύθη τῇ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ καὶ ὁ Διάβολος κατέστησε τὴν κυριακὴν ἡμέραν τῆς ἀργίας, γονίμου μητρὸς πάσης κακίας. Ὁ Σωτὴρ εἶπεν „ὁὐδὲ ὁ θεὸς συνέξευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω,²⁾ καὶ ὁ Διάβολος μηχανάται τὰ πάντα ὅπως χωρίζῃ, ἐπίκουρον ἔχων, κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, τὸν πλημερόσιον δικηγόρον. Ὁ Σωτὴρ ἠλόγησε τὸν ἐν Καναῶ γάμον διὰ προσφουὸς τῇ περιστάσει θαύματος ποῖων τὸ ὕδωρ οἶνον,³⁾ καὶ πίνων βεβαίως εἰς ὕψαιον τῶν νεονύμφων — διότι ποὺς δὲν πίνει σὲ χαρὰ; καὶ ὁ Διάβολος ἀσμενίζει μεταβάλλων τὸν οἶνον ἐκείνον εἰς ὄξος ἢ χολὴν καὶ φέρων τὸν ἕκτερον (χρυσὴν) ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ . . . τῆς συζύγου, τῆς συζύγου κρᾶζουσι μᾶ φωνῇ αἱ γυναῖκες, τοῦ ἀνδρός, τοῦ ἀνδρὸς ἀποκρίνεται διαμαρτυρόμενος ὁ Γάλλος σοφὸς La Motte-le-Vayer, Πλούταρχος τῆς Γαλλίας ἐπικληθείς.

Παροιμιώδης ῥήσις τῶν Ἀράβων, ἐν παντὶ πολεμικῶν, λέγει: „ὁ γάμος ὁμοιάζει πρὸς φρούριον ἐν πολιορκίᾳ· οἱ ἐξώθεν θέλουσι νὰ εἰσελθῶσιν εἰς αὐτό, οἱ δ' ἐσωθεν νὰ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν.“

Κατὰ δὲ τὸν Γάλλον ποιητὴν Δυφρενὸ ἐπιχαρίτως τὴν παροιμίαν παραλλάσσοντα: „Ἡ τοῦ γάμου χώρα ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιάζον,

¹⁾ Ὁρα Μηγαίων ἐν σ' Δεκεμβρίου.
²⁾ Τωβίτ σ', Β. Ζ. Η. 23.
³⁾ Μάρκ. Γ. 9.

ὅτι οἱ μὲν ξένοι ἐπιθυμοῦσι νὰ κατοικήσωσιν αὐτήν, οἱ δ' ἐγχθῶροι ν' ἀπελθῶσιν ἐκεῖθεν.“

Caveant consules! Παρὰ πάσας τοῦ θεοῦ τὰς εὐλογίας καὶ τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ τὰς εὐχὰς ἢ ἄλλοτε περιόδους τοῦ ὑμεναίου χώρα κινδυνεύει νὰ κατατήρησῃ Ἰταλία ἢ Γερμανία, τοσοῦτοι οἱ καθ' ἑκάστην μεταναστεύοντες. Ἡ ἐξῆς στατιστικὴ, ἣν σοφοὶ γεωγράφοι ἐκ τῆς Πραγματικῆς Σχολῆς ἐπιμελῶς κατήρτισαν, τρανῶς ἀποδείκνυσιν ὅπως τὸ τῆς μεταναστεύσεως κακὸν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ὑπερεπλέονασεν.

Ἐπὶ ὀκτακοσίων ἐβδομήκοντα δύο χιλιάδων καὶ πεντακοσίων ἐξήκοντα πέντε γάμων οἱ ἀνωτέρω ἐπιστήμονες ὀπολογίζουσιν:

- 1.360 Γυναίκα, αἵτινες ἐγκατέλειπον τοὺς νομίμους αὐτῶν ἄνδρας, ἵνα ἀκολουθήσωσι τοὺς συζύγους τῆς καρδίας αὐτῶν, κοινῶς ἐραστάς.
- 2.361 Ἄνδρας ἀπελθόντας, ἵνα μὴ πλέον συμβιώσωσι μετὰ τῶν προσφίλων αὐτῶν συζύγων.
- 4.120 Συνετὰ ζεύγη οἰκειοφθελῶς ἀποχωρισθέντα.
- 191.023 Καρτερικὰ ζεύγη ζῶντα ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην ἐν ἐμπολέμῳ καταστάσει.
- 162.320 Διπλωματικὰ ζεύγη ἀμοιβαίως ἀπεχθανόμενα, ἀλλ' ὑπὸ εὐγενῆ συμπεριφορᾶν καλύπτοντα τὸ μῖσος αὐτῶν.
- 510.132 Φιλοσοφικὰ ζεύγη βιοῦντα ἐν μακαρίᾳ ἀδιαφορίᾳ.
- 1.102 Ἐπίζηλα ζεύγη εὐτυχῆ ὑπὸ τοῦ κόσμου ἐκλαμβανόμενα, πραγματικῶς ὅμως στερημένα τῆς οἰκιακῆς ἐκείνης εὐδαιμονίας, ἣν ὑποθέτουσιν εἰς αὐτὰ.
- 138 Ἀξιοσημεῖα ζεύγη εὐτυχῆ σχετικῶς πρὸς τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν δυστυχῶν.
- 9 Μυθώδη ζεύγη ὄντως ὄλβια.

Ἄν ὁ πίναις οὗτος ἔχηται ἀληθείας, δὴλον ὅτι ἡ συζυγικὴ εὐδαιμονία ὁμοιάζει πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῶν οὐρανῶν, ἔνθα πολλοὶ μὲν εἰσὶ κλητοὶ ὀλίγοι δὲ οἱ ἐκλεκτοί· ἀλλὰ τοῦτο εἶνε τὸ παρήγορον, ὅτι ἐκ τῶν δύο γεωγράφων τῶν καταρτισάντων τὸν πίνακα, ὁ ἕτερος εἶχε τρεῖς νομφευθῆ χάριν βεβαίως τῆς τοῦ γάμου στατιστικῆς.

Ἡ τῶν ἐκλεκτῶν μακαριότης, ἢ τόσον ποιητῆ, ἀλλὰ καὶ ὡς δυνατὸν εἰκάσαι, ἄγαν πληκτικὴ, ἐνθυμίζει με τὸν Ἄγγλον ποιητὴν καὶ διπλωμάτην Ματθαῖον Prior θανόντα τῷ 1721, διότι καὶ ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης δὲν ἔλειψε νὰ βάλῃ Πάρθιον βέλος κατὰ τοῦ ἀόπλου ὑμεναίου. Ἐρωτηθείς ποτε, διατί δὲν ὑπάρχει γάμος ἐν τῷ παραδείσῳ, „διότι, εἶπε, δὲν ὑπάρχει παράδεισος ἐν τῷ γάμῳ“. Καὶ ὄντως ἢ Νέα Γραφή λέγει ὅτι ἐκεῖ „οὔτε νομφεύονται οὔτε νομφεύονται ἀλλ' ὡς ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσὶ.“¹⁾ Ἄγνωστος πῶς ἔχουσι τὰ τῶν ἀγγέλων μετὰ τὴν Νέαν Διαθήκην, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρόνων ὅμως τῆς Παλαιᾶς δὲν φαίνεται νὰ ἦσαν οὗτοι πολὺ ἠύχαριστοι ζῶντες ὡς ἄγγελοι τοῦ θεοῦ διότι „ἰδόντες τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων ὅτι καλαὶ εἰσιν . . . ἔλαβον ἐκταῖς γυναῖκας ἀπὸ πασῶν ἄς ἐξελέξαντο“²⁾. Πιθανὸν ἔκτοτε ἢ πολιτεία αὐτῶν νὰ εἶνε ἥττον κοσμικὴ καὶ μάλλον ἄγία, ὡς ἢ τῶν ὁσίων κολογήρων, ἀσχαλομένων εἰς τὸ ἐξυμνεῖν τὸν θεὸν καὶ πολεμεῖν τὸν Διάβολον, ἀλλὰ δὲν ἐγγυῶμαι περὶ τῆς ἐν παντὶ ἀγριότητος τῶν ἀγγέλων μετὰ τὰ κοσμικὰ ἐκείνα προηγουμένα. Τὸ γυναικεῖον ζήτημα εἶναι τόσον λεπτόν, τόσον ἀπροσφαλές, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος οἰοεὶ πρὸς ἑαυτὸν δυσπιστῶν ἔλεγεν: „Ἀλλοίμονον ἂν ἐν τῇ Δευτέρᾳ Παρουσίᾳ ἐμφανισθῶσιν αἱ γυναῖκες ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν· οὐδόλωες ἀπίθανον νὰ ἐμβάλωσιν ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ.“

¹⁾ Χρώματος Ζαφουρά.
²⁾ Ματθ. ΚΒ', 30, Μαρκ. ΙΒ', 25, Λουκ. Κ', 35, 36.

Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΖΩΙΣ.

Ο Ἀριστοτέλης πρώτος παρατήρησεν ὅτι ἡ διάρκειά τῆς ζωῆς τῶν ζώων ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς κοπιότητος καὶ τῆς ἀδύσεως αὐτῶν. Ἐν τούτῳ, ὡς καὶ ἐν πλείστοις ἄλλοις, ἡ νεώτερος φυσιολογία ἐπεκύρωσε τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως τῶν φιλοσόφων. Ἐπὶ τῆς γνώμης δὲ ταύτης ἠθέλησεν ὁ Βουφῶν νὰ ἰδρύσῃ θεωρίαν. Διακρίνει, ἐλλόγως, δύο εἴδη ἀδύσεως, τὴν κατὰ ὕψος καὶ τὴν κατὰ πάχος· ἡ δὲ διάρκειά τῶν δύο τούτων περιόδων τῆς ἀδύσεως πρέπει, κατ' αὐτὸν, νὰ θεωρηθῆ ὡς παράγων τῆς διάρκειας τῆς ὅλης ζωῆς. "Ὁ ἄνθρωπος, γράφει ποῦ ὁ γλαυροτάτος γάλλος φυσιοδίφης, ἀξάνων ἐπὶ 30 ἔτη, ζῆ 90 καὶ 100 ἔτη· ὁ κύνων, δύο ἢ τρία ἔτη ἀξάνων, ζῆ 10 μέχρι 12 ἐτῶν." Ἀλλὰ ποῦ δὲ πάλιν γράφει: "Ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη ἀξάνων δύναται νὰ ζήσῃ ἐξαπλασίως ἢ ἐπταπλασίως τοῦ χρόνου τούτου· ἡ ἔλαφος εἰς πέντε ἢ ἐξ ἔτη συντελοῦσα τὴν σωματικὴν ἀδύσιν τῆς ζῆ ἐπίσης 7 × 6 ἢ 7 × 5 ἔτη." Προφανῶς ἐν μὲν τῷ πρώτῳ χωρίῳ ὁμιλεῖ περὶ τῆς κατὰ πάχος ἀδύσεως ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς κατὰ ὕψος· χωρὶς ἐν τούτοις νὰ διασαφηνίσῃ τὸ πρᾶγμα· καὶ ὁ ὁρισμὸς δὲ τῶν δύο περιόδων εἶνε αἰθαίρετος, διότι οὐδὲν εἰσέτι γενικὴν χαρακτηριστικὴν γνώρισμα εὐρέθην καθορίζον τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς τῶν διαφόρων εἰδῶν ζώων. Ἐφ' ὅσον δ' ἔλειπε τὸ τοιοῦτο γνώρισμα ἤτο ἀδύνατον νὰ ὁρισθῆ ἀκριβῶς ἡ διάρκειά τῆς ἀδύσεως καὶ ἡ σχέσις αὐτῆς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς.

Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο γνώρισμα εἶρε διαπρεπῆς φυσιολόγος τῶν χρόνων ἡμῶν, ὁ περιώνυμος Φλουράνης. "Ἐφ' ὅσον τὸ ὄσπιν δὲν συνδέονται μετὰ τῆς ἐπιφύσεως αὐτῶν τὸ ζῶον ἀξάνει· ἀλλ' εὐθὺς ὡς συνδεθῶσι παύει ἡ ἀδύσις." Ὅστω λοιπὸν καθωρθῆ ἡ διάρκειά τῆς ἀδύσεως καὶ εὐρέθην ἡ σχέσις αὐτῆς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς ὡς α 1 : δ. Ἡ τοιαύτη σύνθεσις τῶν ὄσπιν μετὰ τῆς ἐπιφύσεως συντελεῖται ἐν μὲν τῇ καμῖλῳ εἰς 8 ἔτη, ἐν δὲ τῷ ἵππῳ εἰς 5, ἐν τῷ βόει καὶ τῷ λέοντι εἰς 4, ἐν τῷ κύνι εἰς 2 καὶ ἐν τῇ γαλῆ εἰς 1 1/2 ἔτος· ἡ καμῖλος ζῆ 46 ἔτη, ὁ ἵππος 15, ὁ βοῦς καὶ ὁ λέων 15 μέχρι 20, ὁ κύνων 10 μέχρι 12, ἡ γαλῆ 9 μέχρι δέκα ἐτῶν. Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ φαινόμενον τοῦτο συντελεῖται εἰς 20 ἔτη, ὡστε ἡ κανονικὴ τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ ἔπρεπε νὰ ᾗ 100 ἔτη, ὁ δ' ἀριθμὸς οὗτος συμπίπτει μετὰ τῶν ὑπὸ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς στατιστικῆς διδομένων ἡμῶν. Κατὰ τὴν ἀρχὴν λοιπὸν ταύτην ἀνοεῖ τὸν χρόνον τῆς ἀδύσεως ζώου τινος νὰ πολλαπλασιασθῶμεν ἐπὶ 5 ὅπως ὡς γινόμενον λάβωμεν τὸν χρόνον τῆς διάρκειας τῆς ζωῆς του. Ἀγνοοῦμεν, ἐπὶ παραδείγματι, τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς τοῦ ἐλέφαντος. Ἀλλ' ἐν τῷ ζωολογικῷ τμήματι τοῦ Βοτανικοῦ κήπου τῶν Παρισίων ἀπέθανε τεσσαρακοστούτης θήλις ἐλέφας, ὑπὸ τῶν ἀναταμίαντων δ' αὐτὸν παρατήρηθη ὅτι ἡ ἐπιφύσις δὲν εἶχε ἀδύσιν, ἐξ οὗ δύναμει νὰ ἐξαγαθῶμεν ὅτι ὁ γίγας οὗτος τῆς δημιουργίας ζῆ τοὐλάχιστον 200 ἔτη, τοῦδ' ὅπερ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Βουφῶν καὶ ὁ Κυβιέρως παρεδέξαντο.

Τὸ ζήτημα λοιπὸν εἶνε: ἡ ἀναλογία αὐτῆ 1 : δ, ἢ μετὰ δὲ τῆς περιόδου τῆς ἀδύσεως καὶ τῆς διάρκειας τῆς ζωῆς ἐν τῇ καμῖλῳ, τῷ βόει, τῷ ἵππῳ κτλ. εὐρεθῆσα, ἔχει ἀπὸλυτον κῆρος δι' ἅπαντα τὰ ζῶα; Ἐκ τῶν ἐξακριβωθέντων γερονότων δὲν συναίεται ὅτι ὁ νόμος οὗτος εἶνε γενικὸς. Τοῦναντίον μάλιστα εἶνε βέβαιον ὅτι ἐπὶ τῶν ὑποδεστέρων ζώων οὐδεμίαν ἐφαρμογὴν εὐρίσκει. Εἰς τὰ ἐντομα, παραδείγματός ἡμῶν, τὸ μεταξὺ τῆς ἐκ τοῦ ὄσπιν ἐκκαλύψεως καὶ τῆς τελευταίας αὐτῶν μεταμορφώσεως διάστημα — τοῦτο δὲ τὸ διάστημα ἀναλογεῖ ὑπὸ τινος ἔσπιν πρὸς τὴν περίδον τῆς ἀδύσεως τῶν θηλαστικῶν — εἶνε πολλῷ μακρότερον παρ' ὅσον ἡ ἐπιλοιπὸς αὐτῶν ζωῆ. Τὰ ἐντομα ζῶσι μετὰ τὴν τελείαν αὐτῶν ἀνάπτυξιν, ἤτις περατοῦται εἰς ἔτη τινος, ὀλίγας ἡμέρας, συχνὰ ὀλίγας ὥρας. Ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀσπονδύλων ἡ ζωὴ μετὰ τὴν τεχνικὴν αὐτῶν ἀδύσιν ἐπὶ μικρὸν μόνον διαρκεῖ· τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὰ σπονδυλωτά τῶν κατωτέρων τάξεων. Εἶνε γνωστὸν ὅτι πολλὰ εἴδη ἰχθύων ἀξάνουσι ἐνδελεχῶς καὶ ὅτι μόνον κατὰ τὸ ἔσχατον αὐτῶν γῆρας ἐπέρχεται ἡ διακοπὴ τῆς ἀδύσεως.

Μανθάνομεν προσεῖτε ὅτι ὁσπιν ὀψιότερα ἐν τῇ κλίμακι τοῦ ὄργανισμοῦ συνομοταξία τις ἀνέρχεται τῶμα μακρότερα καθίσταται ἡ ἀναλογία τῆς διάρκειας τῆς ζωῆς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἀδύσεως. Ὁ γάλλος φυσιοδίφης Μἆν Ἐδουάρδς ἐν τῷ ὄσπιν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν κατέδειξεν ὅτι ὁ τοιοῦτος τῆς φύσεως νόμος δύναται μὲν νὰ παρεκκλίνῃ, ἐν τῷ συνόλῳ ὅμως ἐπικρατεῖ ἀδιαμφισβητήτως. Ἀλλ' ἡ ὄσπιν αὐτῆ δὲν περιερίζεται μόνον εἰς τὰς τάξεις ἀλλ' ἐκτείνεται καὶ εἰς τὰς συνομοταξίας. Ἡ σχέσις τῆς διάρκειας τῆς ἀδύσεως ἐπὶ τῆς διάρκειας τῆς ζωῆς ὡς 1 : δ, εἴπωμεν ἀνωτέρω, λαμβάνει ὡς πρὸς τὸν λέοντα, τὸν κύναν καὶ τὴν γαλῆν ἐκ τῆς συνομοταξίας τῶν σαρκοφάγων, ὡς πρὸς τὸν ἵππον, τὸν ἀντιπρόσωπον τῶν μονοκλήλων, τὴν καμῖλον καὶ τὸν βοῦν, τοὺς τύπους δύο ὁμοιογενεῶν ἐκ τῆς συνομοταξίας τῶν μηροκαστικῶν. Μόνον δύο ἦδη τρωκτικῶν, ὁ κόνικλος καὶ τὸ χοιρίδιον παρέχουσι ἡμῖν χαρακτηριστικὰς διαφορὰς ἀναλογίας. Ὁ Φλουράνης παρατήρησεν ὅτι ἡ ἐπιφύσις τῶν κόνικλων παρῶσαι μετὰ ἐν ἔτος τῶν δὲ ἰνδικῶν χοιριδίων μετὰ ἐπὶ μῆνας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των. Κατὰ τὸν ἄνωθι κανόνα ἔπρεπε ἡ κανο-

νικὴ ζωὴ τῶν μὲν πρώτων νὰ διαρκῆ 5 ἔτη τῶν δὲ δευτέρων 3· ἀλλὰ γινώσκονμεν ὅτι ὁ μὲν κόνικλος ζῆ 8 ἔτη τὸ δὲ ἰνδικὸν χοιρίδιον 6—7 ἔτη. Εἰς τὰ ζῶα ταῦτα λοιπὸν ἡ ἀναλογία τῆς διάρκειας τῆς ἀδύσεως πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς εἶνε 1 : 8 ἢ 1 : 10. Θὰ ἤτο λίαν τολμηρὸν νὰ ἰδρύσωμεν γενικὸν νόμον ἐπὶ συμπεράσματος ἐκ τῶσαν ὀλίγων περιπτώσεων ἐξαγομένου. Θετικὸς ὅμως δύναμει νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ περίδον τῆς ἀδύσεως ἀναλογεῖ πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς: 1. Εἰς τὰ μονόκληλα, ἀναμνηροκαστικά καὶ σαρκοφάγα ὡς 1 : 5, 2. εἰς τὰ τρωκτικά ὅτε μὲν 1 : 8 ὅτε δὲ 1 : 10. Εἰς τὸ μέλλον καὶ εἰς τὰς συντόνους ἐρεῖνας ὑπολείπεται ἡ ἐρεσις τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου· ἀλλ' εἶνε ἤδη ἀναμφίλεκτον ὅτι ἐν τῇ ὁμοταξίᾳ τῶν θηλαστικῶν οὐδεμίαν γενικὴ ἀναλογία ἐπικρατεῖ.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Τὰ χρώματα τοῦ πένθους παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς. Ὅπως διαφώρα εἰσι τὰ παραδεδομένα παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς χρώματα τοῦ πένθους. Παρὰ τοῖς Σίνοις τὸ λευκὸν εἶνε τὸ χρῶμα δι' ὃ πενθοῦσι τοὺς νεκρούς· παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς τὸ κωνοῦν ἢ τὸ ἰώδες, παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ κίτρινον, καὶ τὸ φανὸν παρὰ τοῖς αἰθίοψι καὶ τοῖς περσιανοῖς. Ἐν Λακεδαιμονίῳ καὶ Ρώμῃ αἱ μὲν γυναῖκες ἐπέπνουν λευκὰ φέροντες οἱ δὲ ἄνδρες μέλαγγρα. Τὸ μέλαν χρῶμα εἶνε νῦν τοῦ πένθους τὸ χρῶμα ἐν ἀπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ.

Ἡ τάξις τῶν αἰσθήσεων. Ἐν ἀρχαίῳ ἱατρικῷ συγγράμματι ἀναγράφεται ὡς ἐξῆς ἡ διὰ τὰ διάφορα ὄντα ὑπὸ τῆς φύσεως ὁρισθεῖσα τάξις τῶν αἰσθήσεων.

Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἡ πρώτη, τοῦτέστιν ἡ τελειοτάτη τῶν αἰσθήσεων εἶνε ἡ ἀψή· δευτέρα εἶνε ἡ γεῦσις, τρίτη ἡ ὄρασις, τετάρτη ἡ ἀκοή καὶ πέμπτη ἡ ὄσπρινσις.

Εἰς τὰ τετραπόδα ἡ ὄσπρινσις εἶνε ἡ πρώτη, δευτέρα ἡ γεῦσις, τρίτη ἡ ὄρασις, τετάρτη ἡ ἀκοή καὶ τελευταία ἡ ἀψή. Εἰς δὲ τὰ πετριά, ἡ ὄρασις εἶνε τῶν αἰσθήσεων ἡ πρώτη, δευτέρα ἡ ἀκοή, τρίτη ἡ ἀψή, τελευταία δὲ εἰσὶν ἡ γεῦσις καὶ ἡ ὄσπρινσις.

Τέσσαρα πράγματα. Τέσσαρα εἶνε εἰσι περισσότερα ἢ ὄσπιν νομίζομεν, τὰ ἔτη ἡμῶν, τὰ χρέη, οἱ ἔχθροι καὶ τὰ σφάλματα.

Τέσσαρα εἶνε δὲν πρέπει νὰ μᾶς κολακεύωσι: ἡ φιλία τῶν ἡγεμόνων, αἱ θωπείαι τῶν γυναικῶν, ὁ γέλως τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ τὸ θάλας τοῦ χειμῶνος. Βραχυτάτη εἶνε τῶν τεσσάρων τούτων πραγματικῶν ἡ διάρκειά.

Στατιστικὴ περὶ αὐτοκτονίας. Ὁ μέσος ὄρος τῶν κατ' ἔτος αὐτοκτονούντων παρατηρεῖται κατ' ἀνωτάτων βαθμῶν ἐν Σαξονίᾳ, ἦτοι 338, καὶ κατὰ κατώτατον ἐν Ἰρλανδίᾳ, ἦτοι 17 ἐπὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου κατοίκων. Τὰ αἷτια, τῆς αὐτοκτονίας εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας ἀνάγονται: αὐτοκτονοῦσιν ἐν Εὐρώπῃ.

Ἐκ παραφροσύνης	23 ἐπὶ 100
ἰλύπης καὶ ἀνάγκης	34 "
ἰφλοποσίας	15 "
ἰδιαφῶρων αἰτιῶν	28 "

Ἐν Γαλλίᾳ ἐπολλαπλασιάθησαν αἱ αὐτοκτονίαι ἀπὸ 51 ἐν ἔτει 1830, εἰς 178 ἐν ἔτει 1880 ἐπὶ ἑνὸς ἑκατομμ. κατοίκων.

Τὸ αἷμα πολυάρκων ἀνθρώπων. Ὑπάρχει κοινὴ γνώμη, ὅτι οἱ εὐσαρκοὶ ἄνθρωποι ἔχουσι πολὺ αἷμα, ἐνῶ πρᾶγματι εἰσὶν ἀναμικτοὶ τὸ δὲ ὀλίγον αὐτῶν αἷμα κακῆς ποιότητος, ἐπειδὴ τὸ λίπος καταλαμβάνει τὸν εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀναγκαῖον χῶρον. Ὡς ἐκ τούτου οἱ πολυσαρκοὶ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἐνεργητικότητα, ἦν οἱ ἰσχνοὶ, ἐπειδὴ ἔλλειπει τὸ πρὸς πλήρη ἀνάπτυξιν τῆς ἰσχύος παντὸς ὄργανου ἀναγκαῖον αἷμα, τὸ δὲ ἐνυπάρχον παρεμποδίζεται ἐν τῇ ἐλευθέρῳ αὐτοῦ κυκλοφορίᾳ εἰς τὰ διάφορα ὄργανα ἰδίως εἰς στικμὰς ἐπιτετινομένης λειτουργίας τοῦ σώματος. Ἐκτὸς τούτου παρακωλύει τὸ λίπος καὶ τὴν ἐλευθέραν λειτουργίαν τῶν πνευμόνων, ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον οὗτος νὰ προμηθευθῶσι τὴν ἀναγκαῖον ποσότητα ἀέρος καὶ ἡ δὲ δόξωσις συνεπῶς βραδύνει, αἱ δὲ λειτουργίαι τοῦ σώματος προσκόπτουσι. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων γίνεται ὀφθαλμῶν ὅτι οἱ πολυσαρκοὶ ἄνθρωποι πρέπει ν' ἀποφύγωσι ταιλαπωρίας καὶ νὰ μὴ ὑποβάλλωσι ἑαυτοὺς εἰς τοιοῦτον εἶδος δοκιμασίας.

Η ΘΡΕΨΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

(Συνέχεια: ἴδε προηγ. φύλλον.)

Τὰ τρόφιμα καὶ ἡ διαίρεσις αὐτῶν.

Διαγράφοντες τοὺς γενικοὺς κανόνας τῆς θρέψεως προβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν τούτων τῶν τροφίμων. Γνωρίζομεν ἐκ τῶν προηγουμένων ὅτι αἱ τροφαὶ ἐμπεριέχουσι θρεπτικὰς τινὰς οὐσίας ἦτοι λεῦκωμα, λίπος, ζακχαροῦχα στοιχεῖα καὶ ἄλλα· πάντα τὰ λευκωματοῦχα σώματα ἐμπεριέχουσι στοιχεῖον τι, ὅπερ συχνότατα ἀπαντάται ἐν τῇ φύσει, τὸ ἄζωτον δηλονότι· τὸ λίπος ἐμπεριέχει ἕτερον, τὸν ἄνθρακα· τούτου ἕνεκα διήρσαν τὰ τρόφιμα εἰς ἄζωτοῦχα καὶ ἀνθρακοῦχα, ἢ κάλλιον εἰπεῖν εἰς ἄζωτοῦχα καὶ μὴ ἄζωτοῦχα, καθόσον ἄνθρακα ἐμπεριέχουσι ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ ὄργανοῦ κόσμου προερχόμενα σώματα.

Οἱ κύριοι ἀντιπρόσωποι τῶν ἄζωτοῦχων τροφίμων εἰσι τὸ κρέας, τὰ ὠά καὶ τὸ γάλα, τῶν μὴ ἄζωτοῦχων τὸ λίπος, ἡ σάκχαρις καὶ τὸ ἄμυλον· καὶ τὰ μὲν πρῶτα προμηθεύουσιν ἡμῖν τὰ ζῶα, τὰ δὲ τελευταία τὰ φυτὰ· οὐχ ἦττον ἡ διαίρεσις αὕτη δέον νὰ ὑποτεθῆ ὡς σχετικὴ καὶ οὐχὶ ἀπόλυτος. Ὑπάρχουσι πολλὰ τρόφιμα ἀνήγοντα εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν φυτῶν ἐμπεριέχοντα λεῦκωμα, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς μεγάλην ποσότητα, τὸ δὲ λίπος ἀπαντάται εἰς ἀμφοτέρω τὰ βασιλεία. Ἐν γένει ὅμως τὰ ἐκ τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου προερχόμενα τρόφιμα ἐμπεριέχουσι σχετικῶς μέγα μέρος, ἐνίοτε δὲ καὶ μόνον λευκώματος καὶ ὀλίγα ἢ οὐδαμῶς ζακχαροῦχα στοιχεῖα. Ἐνῶ δὲ ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου προερχόμενα τρόφιμα ἐμπεριέχουσι πάντοτε ζακχαροῦχα καὶ σχετικῶς μικρὰν ἢ καὶ οὐδεμίαν λευκώματος ποσότητα. Ἐντεῦθεν γίνεται ὀφθαλμῶν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δεῖται κατ' ἀνάγκην μικτῆς τροφῆς. Ἐὰν ἐτρεφόμεθα διὰ κρέατος ἀποκλειστικῶς θὰ ἦρκει ποσότης 170 δραμιῶν ἵνα παράσχη εἰς τὸ σῶμα τὴν ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἀπαιτουμένην ποσότητα λευκώματος· ἀλλ' ἵνα προμηθευθῶμεν καὶ τὴν ἀναγκαῖον ἡμῖν ποσότητα ἄνθρακος θὰ ἦραγκαζόμεθα νὰ τρώωμεν τρεῖς καὶ τέσσαρα ὀκάδας κρέατος. Καὶ ἀνεξαρτήτως δὲ τῆς ὑπερβολικῆς δαπάνης ἡ τοιαύτη θρέψις θὰ ἦτο παράλογος καὶ ὁ στόμαχος ἡμῶν ταχέως θὰ κατεστρέφετο. Ἄν δὲ πάλιν ἡ τροφὴ ἡμῶν συνίστατο ἀποκλειστικῶς ἐκ γεωμήλων θὰ ἐπρομηθευόμεθα ἐκ μικρᾶς ποσότητος τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὸ σῶμα ἡμῶν ζακχαροποιητικά, ἐνῶ διὰ τὸ ἀπαιτούμενον λευκωμα θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ φάγωμεν 4—5 ὀκάδας· τρώγοντες λοιπὸν καὶ κρέας καὶ γεωμήλα ἐν ταύτῳ δεόμεθα ἐξ ἀμφοτέρων τούτων μικρᾶς ποσότητας τὰς ὁποίας εὐκόλως χωνεύει ὁ στόμαχος ἡμῶν.

Ὁ ἄνθρωπος, οὐ μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ ὀφρεοῦται νὰ ἀρύθῃ τὴν τροφὴν αὐτοῦ ἐκ τε τοῦ ζωϊκοῦ καὶ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐξ ἀπλῆς φυτικῆς τροφῆς διατροφή ἡμῶν εἶνε εὐκολωτέρα ἢ ἡ ἐκ κρέατος ἀποκλειστικῶς· ἄλλως τε τὰ φυτικά τρόφιμα εἰσι σχετικῶς καὶ πολὺ εὐθηνότερα καὶ ἀποτελοῦσι μέγα μέρος τῆς κυρίας τροφῆς τοῦ λαοῦ. Πρῶτονον ζωϊκῆς τροφῆς ἐστὶ τὸ γάλα, ὅπερ ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὸ πλήρη τροφὴν, διότι ἐμπεριέχει πάσας τὰς ἀπαιτούμενας θρεπτικὰς ὕλας ἐν δεύσει ἀναλογία, ὡς πρὸς τὸ ἄνθρωπον δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ τραφῆ δι' αὐτοῦ καὶ μόνου· ἡ σπουδαιότης τοῦ γάλακτος μαρτυρεῖται οὐ μόνον ἐκ τοῦ ὅτι πολλὰ ἀνθρώπων φυλαὶ τρέφονται κατ' ἐξοχίην ἐξ αὐτοῦ ἔτι καὶ σήμερον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἀποτελεῖ, ἢ δέον νὰ ἀποτελῇ τὴν μόνην τροφὴν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου περίδον ἐν τῇ νηπιακῇ ἡλικίᾳ. Πλὴν δὲ τούτου κέντηται καὶ τὸ οὐσιώδες πλεονέκτημα τῆς σχετικῆς εὐθηνίας, διότι ἐν οὐδεμῆ ἄλλῃ τροφῇ δύναμει διὰ τοῦ αὐτοῦ τιμήματος νὰ προμηθευθῶμεν τὴν αὐτὴν ποσότητα θρεπτικῶν ὀλῶν, καὶ τούτου ἕνεκα ἔπρεπε μεγάλη ταύτης νὰ γίνηται χρῆσις.

Τὸ γάλα εἶνε σπουδαῖον καὶ ὑπὸ ἐτέρων ἔσπιν, καθόσον χρησιμεῖ πρὸς κατασκευὴν δύο ἐτέρων ἐπίσης λίαν ἀναγκαῖων εἰς τὸν λαὸν τροφίμων, τοῦ βουτύρου καὶ τοῦ τυροῦ· ὁ τελευταῖος,

ἰδίως δὲ ὁ κωπός, εἶνε θρεπτικώτατος καὶ ὡς ἐκ τῆς σχετικῆς πρὸς τὸ βούτυρον εὐθηνίας διατελεῖ ἐν γενικωτέρῳ χρῆσει.

Ὡς πρὸς τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν μετὰ τὸ γάλα ἔρχονται τὰ ὠά, τὰ ὅποια ὑπὸ θεωρητικὴν ἔσπιν ἀποτελοῦσι ὡσαύτως πλήρη τροφήν, τοῦτέστιν ἐμπεριέχουσι ἐν σχεδὸν ἀπαιτουμένη ἀναλογία, τὰς εἰς τὸ σῶμα ἀναγκαῖας θρεπτικὰς ὕλας· οὐχ ἦττον ἡ δι' ὠῶν ἀποκλειστικὴ διατροφή τοῦ ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ, διότι ὁ κῆρος καὶ ἡ ἀποστροφή τοῦ στομάχου ἐπέρχεται ταχύτερον ἢ ἂν ἡ θρέψις ἐγένετο διὰ γάλακτος μόνον.

Τὴν σπουδαιότητα θέσιν ἐν τοῖς τροφίμοις κατέχει τὸ κρέας τῶν σφαγίων ζώων. Καίτοι ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ἀποκλειστικῶς διὰ κρέατος διατροφή τοῦ ἀνθρώπου, οὐχ ἦττον προμηθεύει ἡμῖν ἐν μικρᾷ ποσότητι πολλὰς θρεπτικὰς ὕλας καὶ ποικίλλει, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τρόφιμον, τὴν τροφὴν ἡμῶν.

Ἡ ἐν αὐτῷ ἐμπεριεχομένη μεγάλη ποσότης λευκώματος, ἡ συνυπαρξὶς εὐπέπτων οὐσιῶν, ὅσον λίπους καὶ ζελατίνης, καὶ ἡ ποσότης τῶν θρεπτικῶν ὀλῶν συμβάλλουσι εἰς τὴν μεγάλην αὐτοῦ θρεπτικὴν ἀξίαν καὶ καθιστοῦσιν εὐεξήγητον ὅτι καλὴ καὶ κατάλληλος θρέψις ἄνευ κρέατος εἶνε σχεδὸν ἀπραγματοποίητος.

Τὸ κρέας χρησιμοποιοῦται κατὰ τὸ πλείστον μέρος ὑπὸ τοῦ σώματος ἀναλόγως τῆς ποιότητος αὐτοῦ καὶ τοῦ εἶδους. Τὸ βόειον κρέας θεωρεῖται ὡς τὸ θρεπτικώτερον, ἐν δευτέρῳ δὲ μοῖρα λογίζεται τὸ χοιρίον. Αἱ ἀρείηται ἐμπεριέχουσι ὡσαύτως μεγάλην λευκώματος ποσότητα.

Τὸ κρέας πολὺ νέον καὶ γηραιῶν ζώων εἶνε ἦττον θρεπτικὸν καὶ εὐπέπτον, εἶνε δὲ οὐχὶ φρόνιμον τὸ τρώγειν κρέας ἄρτι σφαγέντος ζώου, διότι τὸ κρέας μόλις μετὰ παρέλευσιν 24—36 ὡρῶν καθίσταται τρυφερὸν καὶ εὐπέπτον.

Τὸ τρώγειν μὴ καλῶς ἐψημένα ἢ ὠμά κρέατα ἀποβαίνει ἐνίοτε ἐπικίνδυνον καθόσον παράγει τὰς ἐλμινθας καὶ διευκολώνει τὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον μετάδωσιν τῆς τανίας καὶ τῆς τριχινιάσεως.

Θρεπτικὰς οὐσίας ἔχουσι καὶ οἱ ἱστοὶ τῶν ἀδένων καὶ ἔνια ἐσωτερικὰ ὄργανα τῶν ζώων ἰδίως τὸ ἦπαρ, οἱ ἀδένες καὶ ὁ ἐγκέφαλος.

Φυτικά τρόφιμα.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὸ φυτικὸν βασιλεῖον προμηθεύει εἰς τὸν ἄνθρωπον πολλὰ πολυτίμητα καὶ δυσκόλως ἀναληρούμενα τρόφιμα, ἐν τοῖς πρωτίστοις τῶν ὀποίων συγκαταλέγονται οἱ διάφοροι ἰσχυροὶ καρποὶ, τὰ ὄσπριν, τὰ λαχανικά καὶ αἱ ὄσπριν.

Ἡ μεγάλη σπουδαιότης τῶν σιτηρῶν ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ταῦτα ἐμπεριέχουσι σχεδὸν ἀπάσας τὰς θρεπτικὰς ὕλας καὶ ἐν λίαν εὐνοίῃ διὰ τὴν θρέψιν ἀναλογία, ὡς πρὸς τὴν τοῦ γάλακτος. Ἡ βρώζα ἔρχεται κατὰ δεύτερον λόγον, ἐνῶ ἡ κριθή, ὁ ἀραβόσιτος καὶ ἡ βρώμη εἰσι τροφαὶ πτωχότεραι κατὰ τὸ λεῦκωμα, πλείοτερον δὲ ἔτι τὸ ὄρυζιον· ἡ βρώμη καὶ ὁ ἀραβόσιτος ἔχουσι τοῦναντίον ἄφθονον λίπος.

Τὰ ὄσπριν, ἐρεβινθοὶ, κύαμοι καὶ ἡ φακὴ ἀνήκουσιν εἰς τὰ μάλλον λευκωματοῦχα τρόφιμα, ἐξισούμενα πρὸς τὸ κρέας, πολλὰς δὲ καὶ ὑπερτεροῦντα αὐτό. Ἡ διαφορά ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τὸ λεῦκωμα τῶν φυτῶν δὲν χρησιμοποιοῦται καθ' ὀλοκληρίαν, διὰ τὸν λόγον, ὅτι, ὅπως καὶ εἰς τοὺς δημητριακοὺς καρπούς, εἴρηται τοῦτο ἐντὸς μὴ ἀφομοιούμενον φλοιοῦ. Ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης αὐτῶν συνθέσεως συγκαταλέγονται τὰ ὄσπριν μετὰ τῶν πολυτιμωτέρων τροφίμων καίτοι μὴ ἐκτιμώμενα εἰσέτι ἀποχρώντως παρὰ τὸ ὀλιγοδάπανον αὐτῶν. Τὰ ὄσπριν ἐμπεριέχουσι ἀναλόγως πλείοτερας ἄζωτοῦχας ἢ ἀνθρακούχας ὕλας, καὶ ὡς ἐκ τούτου πρέπει νὰ ἀναμειγνύονται μετ' ἄλλων τροφίμων, τὰ ὅποια ἐμπε

Καίτοι ἀπὸ μικροῦ σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος γίνεται ἡ ἐν Εὐρώπῃ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων, ὅμως κατέλαβον ταῦτα σπουδαίαν θέσιν ἐν τῇ τροφῇ τοῦ ἀνθρώπου· ὡς ἐκ τῆς εὐθηρίας, τῆς καλῆς γεύσεως καὶ τῆς εὐκολίας περὶ τὴν παρασκευὴν αὐτῶν, κατέστησαν τὰ γεωμήλα ἐν τῶν ἀπαραιτήτων τροφίμων τοῦ λαοῦ· οὐχ ἦττον ἢ διὰ γεωμήλων ἀποκλειστικῆ ἢ καὶ κατὰ μέγα μέρος γενομένη θρέψις ἔχει δυσαρέστους συνεπείας εἰς τοὺς δι' αὐτῶν τρεφόμενους. Τὰ γεωμήλα ἐμπεριέχουσι τόσον πολὺ ὕδωρ, ὥστε προκειμένου νὰ προμηθευθῶμεν δι' αὐτῶν μόνων τὰς εἰς τὸ σῶμα ἀναγκαίους θρεπτικὰς ὕλας εἶνε ἀνάγκη νὰ φάγωμεν μεγάλην ποσότητα ἐξ αὐτῶν, 4—5 ὀκάδας περίπου· ἀλλ' ὁ στόμαχος τοῦ ἀνθρώπου ἀδυνατεῖ ν' ἀντίσχη εἰς τὴν ὑπερβολικὴν ταύτην πλήρωσιν καὶ ταχέως ἀναγκάζομεθα νὰ προσλάβωμεν μικροτέραν δόσιν, κατὰ συνέπειαν τὸ σῶμα δὲν προμηθεύεται πλέον τὴν ἀπαιτούμενην ποσότητα λευκώματος, ἐπομένως δὲ ἀλλοιοῦται ἡ ὑγεία καὶ ἡ ἐργατικότης τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ θλιβερὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποκλειστικῆς διὰ γεωμήλων διατροφῆς ἀπαντῶνται ἰδίως εἰς τὰ παιδιά. Ὁ στόμαχος τῶν διαστέλλεται, ἡ κοιλία αὐτῶν προσλαμβάνει σχῆμα προεξέχον καὶ πρὸς τὰ κάτω κλινόν, καὶ ἡ ἀλλοίωσις τοῦ αἵματος, ὡς πρὸς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ λευκώματος, δηλοῦται διὰ τῆς ἐμφανίσεως τῶν εἰδεχθῶν χοιραδικῶν ἀδένων. Καὶ πολλὰ δὲ ἐπιδημικὰ νοσήματα, ἡ χολέρα καὶ οἱ ἐπικίνδυνοι πυρετοὶ μαστίζουσι μᾶλλον τὰς τάξεις ἐκείνας τοῦ λαοῦ, αἱ ὅσαι τὰ γεωμήλα ὡς τὴν κυριωτάτην αὐτῶν ἔχουσι τροφήν.

Τὰ λαχανικὰ καὶ τὸ ὄπωρικὰ ἐμπεριέχουσι κατὰ τὰ $\frac{1}{5}$ τῆς συνθέσεώς των ὕδωρ καὶ εἰσὶ πτωχὰ ὡς πρὸς τὰς κυρίας θρεπτικὰς ὕλας, τὸ λεύκωμα, τὸ λίπος καὶ τὸ ἄμυλον· ἡ ἀναμφισβήτητος αὐτῶν ἀξία διὰ τὴν θρέψιν ἔγκειται εἰς τὰ φυτικὰ ἄλατα καὶ ὀξεῖα καὶ εἰς τὰς διαφόρους ἀρωματικὰς ὕλας, αἱ ὅσαι συμβάλλονται εἰς τὸ εὐγευστον τῆς τροφῆς καὶ ἐπενεργοῦσι διεγερτικῶς ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἰδίως δι' ἐκείνους οἵτινες εἰσὶν ἡναγκασμένοι νὰ τρέ-

φωται δι' ἀπλῆς καὶ μονοειδοῦς τροφῆς, τὰ ὄπωρικὰ, νωπὰ ἢ ξηρὰ, ἀποτελοῦσι πολυτιμωτάτην συμπληρωματικὴν τροφήν, ἥτις ὑποβοηθεῖ τὴν χώνευσιν καὶ παρεμποδίζει τὴν ἐν τῇ μονοτονίᾳ τῆς τροφῆς συνήθως ἐπερχομένην ἀηδίαν. Ταῦτα ἰσχύουσιν ἰδίως διὰ τὰ παιδιά κατὰ τὴν αὔξησιν τῶν ὀστέων, τὰ ὄπωρικὰ εἶνε λίαν ὠφέλιμα.

Τὸ λίπος, τὰ Ζακχαροῦχα τρόφιμα καὶ τὸ ἄλας.

Γνωρίζομεν ἤδη ἐκ τῶν προηγουμένων ὅτι τὸ λίπος καὶ τὰ ζακχαροῦχα ἀνήκουσιν εἰς τὰς διὰ τὸ σῶμα ἀπολύτως ἀναγκαίους θρεπτικὰς ὕλας. Ἡ ἀξία αὐτῶν ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι διὰ τῆς εἰσαγωγῆς

λίπους ἢ κατανάλωσις τοῦ λευκώματος μειοῦται καὶ διὰ τῆς καύσεως αὐτῶν παράγεται μεγάλη ποσότης δυνάμεως· τὸ λίπος καὶ τὰ ζακχαροῦχα εἰσὶ τὰ σπουδαιότερα τρόφιμα εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν παραγωγὴν δυνάμεως καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν μυῶν.

Τὸ λίπος προμηθεύομεθα ἕκ τε τοῦ ζωικοῦ καὶ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου. Ἐκ τοῦ πρώτου ἔχομεν τὸ βούτυρον, τὸ λίπος, τὸ στέαρ, ἐκ τοῦ τελευταίου τὸ ἐκ φυτῶν ἔλαιον, τὸ ἐλαιόλαδον, τὸ μηκόνειον ἔλαιον, τὸ γογγυλλέλαιον.

Ἡ σάκχαρις τυγχάνει τὸ πολυτιμωτάτον τῶν ὕδρανθρακούχων. Ἐπειδὴ ἡ ἀφομοίωσις αὐτῆς γίνεται ἀπ' εὐθείας καὶ εἰς μετρίαν ποσότητα εἶναι εὐπεπτος. Κατασκευάζεται, ὡς γνωστόν, ἐκ τοῦ χυμοῦ τοῦ ζακχαροκαλάμου καὶ τῶν τεύτλων· ἢ ἐκ τοῦ ζακχαροκαλάμου κατασκευαζομένη εἶνε μᾶλλον γλυκεία, ἢ δὲ τῶν τεύτλων εὐθηγοτέρα.

Τὸ μαγειρικὸν ἄλας καίτοι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς τρόφιμον, οὐχ ἦττον εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖον, εἰς τὸ σῶμα. Ἄν ἡ τροφή ἡμῶν δὲν περιεῖχε ἄλας, ἡ ἔλλειψις αὐτῆ θ' ἀπέφερε τὴν καταστροφὴν τοῦ σώματος,

ὅπως καὶ ἔλλειψις οἰασδήποτε ἄλλης θρεπτικῆς ὕλης.

Ἡ ἐκ φυτῶν ἀποτελουμένη τροφή ἔχει ἀνάγκην πλειοτέρου ἄλατος διότι τὰ φυτὰ ἐμπεριέχουσι ὀλίγον μαγειρικὸν ἄλας, ἐνῶ τὸ κρέας ἔχει περισσότερον.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΕΡΩΤΙΚΗ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ. Εἰκὼν ὑπὸ C. Zewy.

